БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 113 (344)

8 ИЮНЬ ЧОРШАНБА 1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси К. Ворошиловнинг Норвегия короли Хокон VII Олий Ҳазратларига телеграммаси (1-нчи бет).

Бошқирд халқи ижодининг кўриги. Бошқирд адабиёти ва сан'ати декадасининг ССР Иттифоқи Большой театридаги охирги концерти (1-нчи бет).

Ҳамма совхозларни намунали рентабель хўжаликларга айлантирайлик (2-нчи бет).

БИБЛИОГРАФИЯ: **Қудрат Хикмат.** — Болалар адабиётига қўшилган муносиб хисса (2-нчи бет).

Чопиқ, культивация, суғоришни бир-бирига боғлаб ўтказиб, ғўзаларни нормал ривожлантирайлик! (3-нчи бет).

КОНСУЛЬТАЦИЯ: **А. Лаппо.** — Маккажўхори сўтаси қандай силосланади (3-нчи бет).

САТИРА ВА ЮМОР: **Собир Абдулла.** — Уч хангома (3-нчи бет).

Ҳиндистон бош министри Нерунинг Чехословакияда бўлишига доир (4-нчи бет).

Хитой Халқ Республикаси давлат кенгашининг қарори (4-нчи бет).

Буюк Британия Коммунистик партияси ижроия комитетининг мажлиси (4-нчи бет).

Югославия блан Финляндия ўртасида савдо музокаралари (4-нчи бет).

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш—муҳим вазифа

КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг «Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш тўғрисида»ги қарори бутун совет кишилари олдига халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган муҳим вазифани қўйди. Бу вазифа дон ҳосили етиштиришни анча ошириш ва шу асосда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин равишда юксалтиришдан иборатдир. Халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган бу вазифани ҳал этиш аҳолини озиқ-овқат блан, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини эса хомаш'ё блан тўхтовсиз та'минлаш учун зарур бўлган миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни та'минлайди.

Яқинда Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Бу пленум икки масалани муҳокама қилди. Муҳим масалалардан бири КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг «Чорвачилик маҳсулотларини етиштиришни кўпайтириш тўғрисида»ги қарорининг областимизда бажарилиши тўғрисидаги масала бўлди. Пленум областимизда январь Пленумининг қарори қандай бажарилаётганлигини текшириш ва кенг муҳокама қилиш шиори остида ўтди. Пленум шуни кўрсатдики, областимиз партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорига амал қилиб, дон ҳосили етиштиришни ошириш, чорвачиликни юксалтириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасида бирмунча ишлар қилди.

Тошкент области пахта, ғалла, гўшт, сут, жун, сабзавот, картошка, пилла ва қишлоқ хўжалигининг бошқа маҳсулотларини етиштиришда республикамизда муҳим ўринни эгаллайди. Дон хўжалигини ривожлантириш чорвачиликни юксалтириш ва унинг маҳсулдорлигини оширишда ҳал қилучи аҳамиятга эгадир. Илғор колхозлар, совхозлар партиямиз Марказий Комитети Пленумларининг қарорларига амал қилиб, дон ҳосилини ошириш учун барча тадбирларни кўрдилар. Тажриба шуни кўрсатдики, партиямиз томонидан қўйилган дон ҳосили етиштиришни анча кўпайтириш ва шу асосда чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш тўғрисидаги улуғвор вазифани 6 йилда эмас, 3 — 4 йилда ҳам бажариш мумкин. Бунинг учун барча резервларни ишга солиш, илғорлар тажрибаси ва фан ютуқларини ишлабчиқаришга жорий қилиш, чорвачиликнинг асосий ишларини механизациялаш зарур.

Дон хўжалигини ҳартарафлама ривожлантиришда маккажўхори ва оқжўхори муҳим роль ўйнайди. КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумидан кейин областимиз меҳнаткашлари бу муҳим экинларни экишни кўпайтириш тадбирларини кўрдилар. Дастлаб 15 минг гектар ерда маккажўхори экиш мўлжалланган эди. Аммо бу ўтган йилдагига қараганда анча кўп бўлса ҳам, лекин колхоз чорва молларининг ем-хашакка бўлган эҳтиёжини тўла та'минлайолмайди. Шуни ҳисобга олиб областимиз колхозлари маккажўхори ва оқжўхори экиладиган майдонни бу йил 30 минг гектарга етказишга қарор қилдилар.

Аммо шуни ҳам айтиш керакки, ба'зибир район партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари маккажўхори ва оқжўхорининг халқ хўжалигидаги муҳим аҳамиятини ҳалигача етарли тушуниб олмаётирлар. Бу эса областьда бу экинларни экиш планининг шу вақтгача бажарилмай қолаётганлигига сабаб бўлмоқда. Масалан, Тошкент қишлоқ райони, Бекобод, Қорасув районларининг раҳбарлари бу масалага ўтакеттан мас'улиятсизлик блан қарамоқдалар. Вазифа — маккажўхори экиш соҳасида белгиланган планни сўзсиз бажариш блан бирга, тез кун ичида маккажўхори экинларини яхши парвариш қилишни уюштиришдан иборат.

Область партия комитетининг пленуми чорвачиликнинг қониқарсиз аҳволда эканлигининг энг муҳим сабабларидан бири чорвачиликни планлаштиришда камчиликларга йўл қўйилаётганлигини, колхоз ва совхозлар СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг, «Қишлоқ хўжалигини планлаштириш практикасини ўзгартириш тўғрисида» деб чиқарган қарорининг қониқарсиз бажараётганини кўрсатиб ўтди.

Илғор колхозлар қишлоқ хўжалигини планлаштириш практикасини ўзгартириш тўғрисидаги қарорга амал қилиб, катта муваффақиятларга эришдилар. Масалан, Сирдар'ё районидаги «XVIII партконференция» колхози экин экиладиган ерларнинг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда 1955 йилда 16,8 центнердан гўшт, 92,5 центнердан сут, 128,8 килограммдан жун, 25,1 минг донадан тухум етиштириб бериш, ҳарбир сигирдан соғиб олинадиган сутни 1400 килограммга етказишни планлаштирди.

Бу колхоз 1960 йилда эса 52,8 центнердан гўшт, 266 центнердан сут, 333,3 килограммдан жун, 82,2 минг донадан тухум етиштириб беради ва ҳарбир сигирдан соғиб олинадиган сутнинг миқдорини 2200 килограммга етказади. Колхоз партия ташкилоти ва правлениеси шуни ҳисобга олиб, колхознинг ўзидаги ем-хашак базасини ҳартарафлама кенгайтириш планини ҳам ишлаб чиқди. Бу планнинг амалга оширилиши натижасида колхоз гўшт, сут ва жун етиштириш жиҳатидан партия Марказий Комитетининг январь Пленумида Тошкент область районлари учун 1960 йилга белгиланган даражага 1955 йилдаёқ эришади.

Аммо шуни ҳам айтиш керакки, ба'зибир колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари қишлоқ хўжалигини планлаштириш ишига расмиятчилик блан қарамоқдалар. Улар планлаштиришдаги янги тартибни 1956 йилдан бошлабгина амалга оширмоқчи бўладилар. Бундай расмиятчиликка бутунлай чек қўйиш керак.

Чорвачиликни ҳартомонлама юксалтириш, гўшт, сут, тухум, жун ва бошқа маҳсулотларни етиштиришни кўпайтириш даставвал чорва молларни дағал, ширали ва концентрат озуқалар блан тўла та'минлашга боғлиқдир. Айниқса беда етиштиришни ошириш чорва моллари учун энг муҳим озуқа базаларидан биридир. Аммо кўпгина колхозларда бу масалага етарли э'тибор берилмаётир. МТС ва колхозлар бўлса беда ҳосилини ўриб олишга қониқарсиз тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу ишда Оҳангарон, Бўка, Верхне-волинск, Гулистон, Қуйичирчиқ ва Пискент районлари айниқса орқада қолмоқда. Вазифа — бедани ўриб олишни тезлатиш ва уни парвариш қилишда агротехника қоидаларига риоя қилинишини та'минлашдан иборат. Бедани камида 4 — 5 марта ўриб олиш, бедапояларнинг ҳарбир гектаридан ўрта ҳисоб блан камида 60 центнердан беда ўриб олишга, бу йил экилган бедаларнинг ҳар гектаридан эса 30 центнердан беда ўриб олишга эришиш керак; қуруқ беданинг ялпи ҳосили 300 минг тоннани ташкил қилиши лозим.

Пленум чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ҳартомонлама ошириш, КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун силос иншоотлари қуриш муҳим аҳамиятга эга эканлигини алоҳида та'кидлаб ўтди. Аммо областьда силос иншоотлари қуриш ишлари қониқарсиз аҳволдадир. Вазифа — силос иншоотлари қуриш ишига бепарволик блан қараш кайфиятларига нисбатан кескин кураш олиб бориш ва силос иншоотлари қуриш ишларини 1 июльдан кечиктирмай битказишдан иборатдир.

Чорвачиликни ҳартомонлама ривожлантириш, чорвачилик маҳсулотларини ва дон етиштиришни кўпайтириш пахта етиштиришни янада юксалтириш блан боғлиқдир. Пахта ва чорва бир-бири блан мустаҳкам боғланган ва ҳар иккаласи ҳам бир-бирининг заминида юксаладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларидир. Шунинг учун ҳам областимизда ғўзанинг ривожланишидаги жиддий қолоқликни йўқотиш учун барча чораларни кўриш лозим. Областьда ғўза қатор ораларини ишлашда Боёвут, Пискент, Октябрь ва бошқа бирқанча районлар, Боёвут ва Далварзин совхозлари айниқса орқада қолмоқдалар. Бундай қолоқликка тезда чек қўйиш керак. Район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг бутун э'тиборларини ғўза парваришини ҳартарафлама кучайтириб юборишга қаратмоқлари, колхозчилар, МТС механизаторлари ва совхоз ишчилари ўртасида социалистик мусобақани қизитиб юборишлари керак.

КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг чорвачиликни янада юксалтириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш тўғрисидаги тарихий қарорини бажариш қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш ва қишлоқларда партиявий-сиёсий ишларни тўғри олиб бориш блан боғлиқдир. Қишлоқ хўжалигига тўғри раҳбарлик қилишни ҳартарафлама яхшилаш, колхозчилар, МТС механизаторлари ва совхоз ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий ва маданий-тарбиявий ишларни ҳартарафлама кучайтириб юбориш муваффақиятларимизнинг гаровидир.

Илғор иш тажрибаларини ва қишлоқ хўжалик фани ютуқларини кенг пропаганда қилиш, сиёсий агитациянинг барча воситаларини ишга солиб, ишдаги камчиликларни танқид ва ўз-ўзини танқид асосида очиб ташлаш, хотиржамлик ва бепарволикка бутунлай чек қўйиш, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш — партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

Шубҳа йўқки, область партия ташкилотлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва КПСС Марказий Комитети раҳбарлигида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини, айниқса чорвачиликни ривожлантиришдан иборат муҳим вазифани муваффақият блан ҳал этадилар.

ТЕЛЕГРАММА

Норвегия короли Хокон VII Олий Ҳазратларига

ОСЛО

Норвегия Давлатининг мустақиллиги э'лон қилинган куннинг 50 йиллиги муносабати блан шахсан мендан ва Совет Иттифоқи халқларидан самимий саломлар ва энг яхши истаклар қабул қилишингизни Сиз, Олий Ҳазратларидан сўрайман.

Норвеж халқининг мустақилликка интилишига бизнинг мамлакатимиз ҳамиша хайрихоҳлик блан қараб келган. Совет халқи СССР блан Норвегия ўртасидаги яхши муносабатларнинг мустаҳкамланиши иккала мамлакатнинг самимий истакларига мос бўлиб тушувига аминдир.

К. ВОРОШИЛОВ.

ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси.

Бошқирд халқи ижодининг кўриги

Бошқирд адабиёти ва сан'ати декадасининг ССР Иттифоқи Большой театридаги охирги концерти

Москва саҳналарида Бошқирдистон театрларининг спектакльлари ва музика коллективларининг концертлари 10 кун давом этди. Улар пойтахт меҳнаткашларини Бошқирдистон АССР драма, опера ва балет сан'атининг муваффақиятлари блан таништирди. Клубларда ва Маданият саройларида қардош халқ вакиллари блан самимий, дўстона учрашувлар бўлди. Бошқирд адабиёти ва сан'атининг спектаклларини, концертларини ва кечаларини москвалилардан юз мингга яқин киши келиб кўрди.

6 июньда ССР Иттифоқи Давлат Академик Большой театрида бошқирд адабиёти ва сан'атининг охирги концерти бўлди. Театр зали Москва корхоналарининг илғорлари, маданият арбоблари, СССР Олий Совети депутатлари, министрлар, Совет Армияси ва Флотининг офицерлари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, чет эл Элчихоналари ва Миссияларининг бошлиқлари, шунингдек чет эллардан келган жуда кўп меҳмонлар блан лиқ тўлган.

Совет Иттифоқи Гимни улуғвор янграйди. Аста-секин парда очилади. Концерт композитор Муртазиннинг Беккулов ва Рамазанов сўзларига ёзган «Партия тўғрисида қўшиқ» блан бошланади. Бу қўшиқни Бошқирдистон давлат опера ва балет театрининг, Бошқирдистон давлат филармониясининг артистларидан ва Эшимбой шаҳри нефтьчиларидан иборат терма хор ижро этади. Хор Собитовнинг «Москвага салом» қўшиғини завқ блан айтади. Исмоғиловнинг «Саловат Юлаев» операсига ёзган увертюраси Бошқирдистон давлат опера ва балет театри оркестри ижросида тантанавор янграйди.

РСФСР ва Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган артист А. Мубораков Каримнинг «Мен россиялиман» деган ше'рини завқланиб ўқиб берди. Залдагилар Россия Федерацияси халқларининг бузилмас қардошларча дўстлигини акс эттирувчи бу ше'рнинг ижро этилишини узоқ давом қилган қизғин қарсаклар блан қутлайдилар.

Республиканинг рақс коллективлари Бошқирдистон халқ рақсининг битмас-туганмас бойлигини намойиш қилиб кўрсатдилар. Тамошабинлар Бошқирдистон АССР халқ рақси ансамбли артистлари томонидан ижро этилган қувноқ «Гулназира» рақсини самимий қарсаклар блан кутиб олдилар. (Бу рақсни БАССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби Ф. Гаскаров саҳналаштирган).

Тамошабинлар Сен—Санснинг «Самсон блан Далила» операсидан Далила ариясини ижро этган БАССР халқ артисти М. Салигаскаровани самимият блан кутиб олдилар.

Ленинград хореография билим юртининг бошқирд бўлимида ўқучи Э. Сулаймонова Люллининг «Гавот» рақсини назокат блан ижро этиб, ҳақли муваффақият қозонди.

Бошқирдистон АССР халқ рақси ансамблининг солисти З. Аюпова бошқирд халқ рақси «Беш бармоқ»ни катта маҳорат блан ижро этди.

Бошқирд халқининг миллий қаҳрамонига бағишланган ёқимли «Саловат» қўшиғи Большой театр залида завқли бўлиб янгради. Бу қўшиқни республикадаги Макаров ва Учали районларининг қишлоқ хори куйлади. Бу хор ҳозирги замон халқ қўшиғи бўлган ҳамда бошқирд ўлкасининг гўзаллиги ва бойлиги куйланган «Макар» қўшиғини ҳам ижро этди.

Бошқирдистон опера театрининг балет солистлари ва балет ансамбли Л. Степановнинг «Турна қўшиғи» балетидан катта адажиони зўр талант блан ижро этганида, ҳамма қойил қолди. (Бу рақсни Н. Анисимова саҳналаштирган). РСФСР ва Бошқирдистон АССР халқ артисти З. Насриддинова ва Бошқирдистон АССР халқ артисти Х. Сафиуллин, балет солистлари Н. Валитова, Л. Медведева, М. Тоҳирова, Г. Тобианская ва бошқалар халқ афсонасидаги қаҳрамонларнинг образларини катта шоирона куч блан гавдалантирдилар.

Бошқирдистон давлат филармониясининг хори (унинг раҳбари — Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби А. Тихомиров) республикада классик хор сан'атини оммалаштиручи талантли коллективдир.

Концертда бу хор Габидовнинг халқ сўзига ёзган «Урал тўғрисидаги поэма» деган бошқирд қўшиғини, Шебалиннинг «Қиш йўли» асарини ҳамда 1812-нчи йилги Ватан уруши йилларида бошқирд отлиқ аскарлари томонидан Кутузов ҳақида яратилган халқ қўшиғини зўр маҳорат блан чиройли ва ёқимли қилиб ижро этди.

Бошқирдистон АССР халқ артисти М. Хисматуллин Исмоғиловнинг «Саловат Юлаев» операсидан Саловат ариясини ва «Всю-то я вселенную проехал» деган рус халқ қўшиғини катта муваффақият блан куйлади.

Ёш балетмейстер В. Пяри томонидан саҳнага қўйилган Крейннинг «Лауренсия» балетидан айрим парчаларни Бошқирдистон АССР халқ артисти Г. Сулаймонова, Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган артист Ф. Сатторов, солистлар Н. Валитова, М. Тоҳирова ва бошқалар юксак маҳорат блан ижро этдилар.

Гўзал ашулачилик қобилиятига эга бўлган М. Аҳмадзянова (опера ва балет театрининг солисти), Чайковскийнинг «Москва» кантатасидан жангчи ариозасини ғоят та'сирли қилиб ижро этди.

РСФСР ва Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган артист Х. Галимов бошқирд қўшиғи «Буренушка»ни ижро этганида уни тамошабинлар ғоят самимият блан кутиб олдилар. Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган артист Г. Сулаймонов бошқирд миллий чолғу асбоби қурайни чалиб бу қўшиққа зўр маҳорат блан жўр бўлди.

Халқ рақси ансамблининг хотин-қизлар группаси «Етти қиз» рақсини ижро этганида ғоят зўр маҳорат кўрсатди.

Фрадкиннинг «Сталинград» қўшиғини ва Чайковскийнинг «Иоланта» операсидан Роберт ариозасини куйлаган РСФСРда хизмат кўрсатган артист ва Бошқирдистон АССР халқ артисти А. Сутягин юксак ашулачилик маданиятига эга эканлигини намойиш қилди.

Халқ байрами бўлган «Сабон тўй» манзарасининг саҳнада кўрсатилиши гўзал тамошага айланди. Большой театр саҳнаси байрамга келган халқ блан тўлган катта майдонга айланиб кетгандек бўлди. Бошқирдистон АССРда яшовчи халқларнинг хилма-хил кийимлари ёрқин товланмоқда эди. Полвонлар ўзларининг эпчилликларини ва кучларини кўрсатиб мусобақалашмоқдалар, рақкосалар бирин-кетин саҳнага чиқиб, ўйинга тушмоқдалар. Ижрочилар чиройли миллий рақсларида республиканинг ажойиб халқ сан'атини кўрсатдилар. Концертда ҳозир бўлганлар Авзяно—Петровская кадриль, «Шомабас» деган татар рақсини, «Уч оғайни», «Зарифа» рақсини тамоша қилдилар.

Бошқирдистоннинг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданияти яшнаганлигини намойиш қилиб кўрсатган байрам концертининг охирида композитор Аҳмедов блан шоир Каримнинг «Хайрлашув қўшиғи» бутун концерт қатнашчилари томонидан ижро этилди.

Бошқирдистон АССР манзараси тасвирланган декоратив панорама саҳнанинг у ёғидан бу ёғига улуғвор бўлиб ўтмоқда. Тамошабинлар кўз олдида нефть вишкалари, фабрикалар ва заводларнинг, гидроэлектростанциялар тўғонларининг силуэтлари ям-яшил бўлиб турган колхоз далалари ва кўм-кўк осмон фонида кўринмоқда.

Бошқирд адабиёти ва сан'ати декадасининг охирги концерти катта муваффақият блан ўтди.

Концерт программасини РСФСРда хизмат кўрсатган артист ва Бошқирдистон АССР халқ артисти З. Бекбўлатова олиб борди.

Концерт режиссёри — РСФСРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби И. Туманов. Музика раҳбари — Қирғизистон ССР халқ артисти В. Целиковский. Концертни РСФСР ва Бошқирдистон АССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби М. Арсланов безаган. Г. Муталов, Н. Собитов, А. Ковальский, Ш. Иброҳимов дирижёрлик қилдилар.

Концертда Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов ўртоқлар, Бошқирдистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ф. З. Загафуранов, Бошқирдистон АССР Министрлар Советининг Раиси В. Г. Набиуллин, КПСС Бошқирдистон обкомининг секретари С. Д. Игнатьев ҳозир бўлдилар. Концертда РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси М. П. Тарасов, РСФСР Министрлар Советининг Раиси А. М. Пузанов, СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, РСФСР Маданият министри Т. М. Зуева ва бошқалар ҳам ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Генерал-полковник В. А. Фроловни Ленин ордени блан мукофотлаш тўғрисида

Генерал-полковник В. А. Фроловнинг туғилган кунига олтмиш йил тўлганлиги муносабати блан ва унинг Совет Армияси олдидаги хизматларини тақдирлаб, Валериан Александрович **Фролов Ленин** ордени блан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль,
1955 йил 6 июнь.

ИШЛАБЧИҚАРИШ НОВАТОРЛАРИНИНГ ТАЖРИБАСИНИ КЕНГ ЁЯЙЛИК!

ВЦСПСДА КЕНГАШ

Москвада ВЦСПС томонидан чақирилган ва касаба союз ташкилотларининг ишлабчиқариш оммавий ишларини яхшилашга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди.

Докладчи — ВЦСПС ишлабчиқариш — оммавий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари ўртоқ Корсаков ва кенгаш қатнашчилари новаторларнинг, рационализаторларнинг ва ихтиро'чиларнинг тажрибасини ёйиш масалаларига катта э'тибор бердилар. Ўтган йили саноат ва транспорт корхоналарида бир миллионга яқин таклиф жорий қилинган эди. Рационализаторлик таклифларининг бир қисмини амалга оширишнинг ўзи хўжаликка 4 миллиард 662 миллион сўм маблағни тежаш имкониятини берди.

Москва, Ленинград, Свердловск ва бошқа саноат марказлари касаба союзларининг советлари ишлабчиқариш новаторларига анча катта ёрдам бермоқдалар. Бирқанча касаба союз ташкилотлари илғор иш тажрибасини жорий қилмоқ учун металлни жадаллик блан қирқучи тезкорлар мактабини ташкил қилганлар, машинасозларнинг ва бошқа касблардаги ишчиларнинг техника конференцияларини чақирганлар. Рационализаторларнинг ишларини кўрсатучи виставкалар, ишчиларнинг қимматли ташаббусларини тасвирлаб беришга бағишланган плакатлар ва брошюралар ҳаммани қизиқтирмоқда.

Докладчи ва кенгаш қатнашчилари касаба союз ташкилотларининг мусобақага раҳбарлик қилиш ишидаги камчиликларини танқид қилдилар.

Кенгаш касаба союз ташкилотларига, илғор тажрибани кенг ёйиш ишига кўпроқ э'тибор беришни, бунинг учун маҳсулот хили жиҳатидан бир-бирига яқин бўлган корхоналарга ишлабчиқариш илғорларининг экскурсияларини уюштиришни, заводларда экспериментал мастерскойлар ташкил қилишни тавсия этди. Касаба союзларининг советларига саноатда ва қурилишларда илғор техникани оммавий тарзда ёйиш учун ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг мусобақасига бошчилик қилиш таклиф этилди. (ТАСС).

СССР блан Ҳиндистон халқларининг дўстлиги мустаҳкамлансин ва кенгайсин

Ҳиндистон Республикаси ҳукуматининг бошлиғи Жавахарлал Неру бугун бизнинг мамлакатимизга келади. Совет халқи бизга дўст ҳинд халқининг муносиб фарзандини чин кўнгилдан табриклайди ва унга: **Ҳуш келибсиз!** дейди.

Мард рус саёҳатчиси Афанасий Никитин XV асрда биринчи марта Ҳиндистонга борганидан бошлаб, то ҳозирги кунгача мамлакатларимизнинг бутун тарихи давомидаги ўзаро муносабатлар ҳамиша дўстона муносабатлар бўлиб келди. Ҳиндистоннинг тарихи ва табиати, Ҳиндистон халқларининг ўз миллий мустақиллиги учун олиб борган кураши машҳур рус рассоми Верешчагинни илҳомлантирган эди. Ҳинд адабиётининг энг йирик намояндаси Рабиндранат Тагор Совет Иттифоқининг миллий сиёсати ва совет маданияти тўғрисида катта самимият ва хайрихоҳлик блан ёзган эди. Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон халқлари бир-бирларига ҳамиша катта ҳурмат блан қараб келдилар. Улар яхши келажак учун олиб борган курашларида бир-бирларидан ҳамиша ма'навий мадад олиб келдилар.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси бўлган вақтда мустамлака қарамлигида турган Ҳиндистоннинг прогрессив кишилари Октябрь революциясини табриклаган эдилар ва Совет Иттифоқининг муваффақият блан ривожланиб бораётганлигини катта э'тибор бериб кузатиб келдилар. Совет Иттифоқи ўзи барпо бўлган пайтдан бошлаб ҳинд халқининг миллий мустақиллик учун ва мустамлакачилик режимини тугатиш учун олиб борган курашига муттасил чуқур хайрихоҳлик блан қараб келди. Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси улуғ Ленин ҳинд халқининг ижодий кучларига ва унинг озодлик ҳамда мустақиллик учун курашда муқаррар ғалаба қозонишига чуқур ишонч блан қаради. Ҳиндистон бирнеча ўн йил давом этган қаттиқ курашдан кейин, ниҳоят, мустамлакачилик режимидан халос бўлиб, миллий тараққиётнинг мустақил йўлига ўтиб олганлиги тўғрисидаги хабарни совет кишилари катта мамнуният блан қабул қилдилар. Мана шуларнинг ҳаммаси Совет—Ҳиндистон дўстлигини янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш учун негиз вужудга келтиради.

Ҳиндистон блан СССР халқларининг давлат тузуми бирхил эмас. Уларнинг социал-сиёсий системалари хилма-хилдир. Лекин совет ва ҳинд халқлари ўртасида кўпгина умумийлик бор — улар тинчликсевар халқлардир. Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон Республикасининг кенг ерларида фабрикалар ва заводлар қад кўтармоқда, дар'ёларига тўғонлар қилинмоқда ва электростанциялар қурилмоқда, унумсиз чўллар боғбўстонга айлантирилмоқда. Қуриш ва барпо қилиш учун тинчлик керак. Бизнинг умумий истагимиз — ҳамма халқлар блан дўст бўлиб тинчликда яшашдир. Бизларнинг ҳар иккала мамлакатимиз тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун курашмоқда, жанжалли халқаро масалаларни тинч воситалар блан, музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал этишни талаб қилмоқда. Совет халқи блан ҳинд халқини бирлаштираётган нарса мана шунинг ўзидир.

СССР ва Ҳиндистон халқларининг тинчлик учун курашда тинчликсевар бошқа халқлар блан биргаликда куч сарф қилаётган куч ва ғайрати ижобий натижалар бермоқда. Урушнинг Осиёдаги икки ўчоғи — Кореядаги ва Ҳинди—Хитойдаги уруш ўчоқлари — Совет Иттифоқи блан Ҳиндистон Республикасининг жуда актив иштирок қилиши натижасида ўчирилди. Совет халқи халқаро конференцияларда ва халқаро ташкилотларда Осиёда ва бутун дун'ёда тинчликка эришиш масаласида Ҳиндистон вакилларининг кўрсатган ғайратларига қойил қолиб баҳо бермоқда. Совет жамоатчилиги Ҳинди—Хитойда кузатиш ва контрольлик қилиш юзасидан Ҳиндистон вакиллари бошчилик қилаётган халқаро комиссияларнинг ишларини ҳамиша э'тибор бериб кузатиб турибди.

Ҳиндистон Хитой Халқ Республикасига Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги унинг қонуний ўрнини қайтариб бериш учун Совет Иттифоқи блан бирликда оғишмай курашаётганлиги сабабли Ҳиндистон тинчликсевар барча халқларнинг катта миннатдорчилигига сазовор бўлди. Хитой Халқ Республикасининг қонуний талабларини қондириш фақат Узоқ Шарқда тинчликни мустаҳкамлашгагина ижобий та'сир ўтказиб қолмасдан, балки шу блан бирга умумий тинчликни мустаҳкамлашга, халқаро кескинликни юмшатиш ҳамда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ролини ва обрўйини оширишга ҳам ижобий та'сир кўрсатган бўлур эди.

Иккала мамлакатнинг халқларга хатар келтиручи ҳарбий агрессив блокларга салбий муносабатда бўлаётганлиги ва шу агрессив блокларни тугатиш учун курашаётганлиги, бошқа давлатларнинг территорияларидаги ҳарбий базаларни тугатиш учун курашаётганлиги ҳам халқларимизни бирлаштирмоқда ва бизларнинг ўртамиздаги бир-биримизга бўлган ишонч ҳисларини мустаҳкамламоқда.

Мустамлакачилик зулми, босқинчилик урушлари, ирқий камситиш — мана шуларнинг ҳаммаси империализмнинг йўлдошларидир СССР халқлари ҳинд халқининг хали ҳам мустамлакачилик зулми остида қолиб келаётган ҳинд территорияларини озод қилиш учун, миллий экономикани ривожлантириш учун олиб бораётган курашига чуқур хайрихоҳлик блан қарамоқдалар Совет халқи Ҳиндистон ҳукуматининг мамлакат саноатини ривожлантириш йўлидаги куч ва ғайратларига хайрихоҳлик қилмоқда, чунки мустақил бўлиб яшамоқ учун мамлакатни индустрлаштириш нақадар муҳим эканлигини совет халқи ўз тажрибасида кўриб ишонди. Совет кишилари ҳинд халқининг ирқий камситишга қарши, жумладан, Жанубий Африка Иттифоқида яшовчи ҳиндларнинг камситилишига қарши олиб бораётган курашини қўллаб-қувватламоқдалар.

СССР блан Ҳиндистон халқларининг ҳамжиҳатлиги ва яқиндан қилаётган ҳамкорлиги инсониятни янги қирғин урушидан халос қилиш учун, меҳнаткашларнинг устига оғир юк бўлиб тушган ва халқларнинг фаровонлигини оширишга тўсқинлик қилаётган зўр бериб қуролланишни тўхтатиш учун курашда яққол кўринмоқда. Совет Иттифоқи қурол-яроғларни камайтириш ва чеклаш учун, атом, водород қуролларини ҳамда ялпи қирғин қуролларининг бошқа турларини ишлаб чиқаришни ва шу қуроллардан фойдаланишни тақиқлаш учун ҳамда шу қарорларга риоя қилиниши устидан амалий контроль ўрнатиш учун кўп йиллардан бери курашиб келмоқда. Совет кишилари шу нарсани чуқур мамнуният блан қайд қиладиларки, ҳинд халқи ҳам зўр бериб қуролланишни тўхтатиш учун, атом ва водород қуролларини тақиқлаш учун, қурол-яроғларни камайтириш ва тегишли контроль ўрнатиш учун курашиб келмоқда.

СССР блан Ҳиндистон халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик территориал бутунликни ва суверенитетни ўзаро ҳурматлаш, ҳужум қилмаслик, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик, тинч тотув бўлиб яшаш принциплари асосига қурилган. Бу принциплар Совет Иттифоқи блан Ҳиндистон Республикасининг ўзаро муносабатларида ҳамиша амалга оширилиб келди ва амалга оширилмоқда. Тинч тотув бўлиб яшашнинг мана шу принциплари Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг бош министри Чжоу Энь-лай блан Ҳиндистон бош министри Жавахарлал Неру томонидан биргаликда э'лон қилинган машҳур баёнотга асос қилиб олинди. Хитой Халқ Республикаси блан Ҳиндистон халқларининг мустаҳкамланиб бораётган дўстлиги умумий тинчлик ишига қўшилаётган бебаҳо ҳиссадир.

Шу нарса шубҳасиздирки, Ҳиндистон бош министри Жавахарлал Нерунинг Совет Иттифоқига келиши мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатларнинг янада мустаҳкамланишига ёрдам беради, умумий тинчлик ишига хизмат қилади ва бутун дун'ёда халқаро кескинликни камайтиришга ёрдам беради.

(«ПРАВДА»нинг 7 июньдаги бош мақоласи).

Ҳамма совхозларни намунали рентабель хўжаликларга айлантирайлик

Тошкентда Ўзбекистон ССР совхозлари директорларининг, бош агрономларининг, зоотехниклари ва механизаторларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда партия, совет ва касаба союз органларининг вакиллари ҳам қатнашдилар.

Ўтган хўжалик йилининг якунлари ва КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорининг тезроқ бажарилишини та'минлайдиган тадбирлар тўғрисида республика совхозлар министри ўртоқ Жалилов доклад қилди.

Музокараларда давлат хўжаликларидан «Ҳазарбоғ», 8-нчи, Ўзбекистон ССР Бешйиллиги номли, 4-нчи «Вревский» совхозларининг раҳбарлари Зибров, Мирзаев, Лобзов, Ставной ва бошқа ўртоқлар қатнашдилар.

Докладда ва музокараларда қайд қилиб ўтилдики, КПСС МК ва СССР Министрлар Совети кейинги вақтда давлат қишлоқ хўжаликларининг ишида бўлган жиддий камчиликларни очиб ташладилар. Совхозларда ҳали дон ва техника экинларининг ҳосили паст, шунингдек чорвачиликнинг маҳсулдорлиги кам, катта ўринсиз харажатларга йўл қўйилмоқда, маблағлар ва материаллар ортиқча сарфланмоқда, маҳсулотнинг таннархи ошириб юборилмоқда.

Шу блан бирга кенгашда уқтириб ўтилдики, совхозлар намунали, юқори рентабельли хўжаликларга айланишлари учун ҳамма имкониятларга эгадирлар. Партия ва ҳукумат совхозларни янада ривожлантириш масалаларига катта э'тибор бериб келмоқда, уларни энг янги техника блан, ҳамма зарур моддий-техника воситалари блан та'минламоқда. Совхозларга фаннинг турли соҳаларини билган юзларча мутахассислар юборилмоқда.

Ана шу аниқланган камчиликларнинг анча қисми ҳали Ўзбекистон ССР давлат қишлоқ хўжаликларида ҳам тамомила тугатилган эмас. Буни ўтган хўжалик йилининг якунлари ва совхозлардаги ишларнинг ҳозирги аҳволи яққол кўрсатиб турибди.

Ўтган йили Ўзбекистон совхозлари чорвачиликни ривожлантириш планини: йирик қора моллар бўйича 108,5 процент, чўчқалар бўйича 113 процент, қўйлар бўйича 118 процент бажардилар. Давлатга қоракўл тери, гўшт, дон, жун ва тухум топшириш плани ошириб бажарилди. Тайёрлаш пунктларига гўшт 1953 йилдагига нисбатан 9.100 центнер кўп, сут 11.300 центнер кўп топширилди. Лекин биринчи қарашда яхшидек бўлиб кўринган бу кўрсаткичлар совхозларда планларни ҳамма бўлимлари бўйича бажаришга етарли э'тибор берилмаётгани каби фактни яшираолмайди.

Совхозларда пахтадан шунинг учун ҳам кам ҳосил олиндики, ғўзаларни парвариш қилиш соҳасидаги агротехника тадбирлари бузилди, пахтачиликдаги илғор иш усуллари етарли жорий қилинмади. Масалан, қатор ораларни торайтириб атиги 12 минг гектар майдонга чигит экилди, фақат 2400 гектар майдондаги ғўзаларнинг қатор оралари узунасига-кўндалангига ишланди.

Ем-хашак, сабзавот полиз экинларини ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишга етарли аҳамият берилмади. 1954 йилда маккажўхори ҳосили гектарига 6,6 центнерни, дон ҳосили 7,1 центнерни, картошка 37,9 центнерни, сабзавот 45,9 центнерни, хашаки илдиз мевалар 186 центнерни, силос экинлари 54 центнерни ташкил қилдики, бу планда белгиланганидан анча камдир.

«Савай», Сталин номли 17-нчи, 4-нчи «Боёвут», 6-нчи «Кўкорол», 7-нчи «Кўкорол» совхозлари ва бошқа ба'зи совхозлар зарарига ишлаб давлатга айниқса кўп зиён етказдилар.

Кенгашда қайд қилиб ўтилишича, кўпчилик совхозларда маҳсулотнинг таннархини камайтириш учун кураш олиб борилмаётир.

Гўшт маҳсулоти, шунингдек бошқа маҳсулотларни етиштириш таннархи ҳам топшириқдагига нисбатан қимматлаштириб юборилди. Бунинг сабаби нима, нега Ўзбекистон совхозлари давлатга гўшт ва сутни қиммат баҳо блан топширмоқдалар, нима учун ба'зан турли чорвачилик маҳсулотлари етказиб бериш планларини бажармаётирлар?

1954 йилда совхозларнинг қониқарсиз ишлаганлигига Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлигининг совхозларга бўш раҳбарлик қилганлиги сабаб бўлди. Гап шундаки, кўпгина совхозларнинг раҳбарлари иқтисодий масалаларни ўрганмайдилар ва бу масалаларни яхши билмайдилар, маҳсулот таннархини пасайтириш йўлларини изламайдилар, ишлабчиқаришнинг ҳамма резервларидан тўла фойдаланмайдилар. Бу нарса кенгашнинг ўзида исботланди. Ҳатто республикада илғор ҳисобланиб келган хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам маҳсулот таннархини ошириб юборишга олиб келадиган сабабларни тўғри анализ қилаолмайдилар, маккажўхори каби ем-хашак экинининг афзалликларини изоҳлаб берабилмайдилар.

4-нчи «Вревский» совхозида 420 сигирнинг ҳарбири йилига 4700 килограммга яқин сут беради. Бу совхозда ҳам бир центнер сут 126 сўм 13 тийинга тушаётир. Бошқа кўпгина хўжаликларда бир центнер сутнинг таннархи 1,5 — 2 баравар ошиқдир. Ўзбекистоннинг ҳамма совхозларида маҳсулотни арзонлаштириш учун чекланмаган имкониятлар бор. Шуни айтиб ўтиш кифоядирки, 4-нчи «Вревский» совхозининг саноат-молия плани блан танишиб чиққандан кейин мутахассислар совхозда сут етиштиришни янада арзонлаштириш, ҳар центнер сутнинг таннархини 95 сўмгача камайтириш имконияти бор деб топдилар. Бу эса совхозга бир миллион сўмдан кўпроқ фойда келтирадиган янги манба'дир.

Афсуски, республиканинг кўпгина давлат хўжаликларида ҳозирги вақтгача ишлабчиқариш масалалари чуқур ўрганилмай келади, маҳсулот таннархини камайтириш йўлларини излаб топишга ҳаракат қилинмайди. Ма'мурий-идора ходимларини камайтириш, ўринсиз харажатларни қисқартиш, экин майдонларидан ва техникадан яхши фойдаланиш, ем-хашак экинларининг ҳосилини оширишь ўрнига, кўп совхозларда эски йўлдан боришни афзал кўрмоқдалар. Ўтган йили министрлик системасида хўжалик йили 18 миллион сўм зарар кўриб тамомланди, ҳолбуки 68 миллион сўм фойда олиш мўлжалланган эди.

Ҳамма нарсани давлатдан олишга умид боғлаш, хўжаликни олиб борабилмаслик натижасида юз берган камчиликларни давлат ҳисобидан қоплашга уриниш кайфиятлари тез-тез сезилиб туради. Ўзбекистондаги ўнетти совхознинг раҳбарлари 1955 йил учун ишлабчиқариш — хўжалик плани туздилар. Бу планларда харажатлар даромадлардан билатуриб ошириб юборилган. Кўпчилик давлат хўжаликларида қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилининг плани камайтириб белгиланган, соғин сигирларнинг маҳсулдорлиги пасайтирилган ва ем-хашак етиштириш таннархи оширилган, штатлар кўпайтириб юборилган.

Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ва унинг раҳбарлари Жалилов, Мангутов ва Носиров ўртоқлар 1954 йилги ёмон иш натижаларидан ўзлари учун етарли хулосалар чиқариб олмаганлар, кўпгина совхозларнинг ёмон ишлаётганлигига ҳали ҳам чидаб келмоқдалар, давлат интизомини бузувчиларга либералларча қарамоқдалар.

Музокарада қатнашганларнинг кўпчилиги совхозлардаги хўжасизликка барҳам беришни, маблағларни ва материалларни сарфлашдаги исрофгарчиликни тугатишни, барча хўжаликларнинг рентабельлигига эришишни талаб қилди.

Пахтачилик совхозларининг раҳбарлари кўп танқид қилинди, бу раҳбарларнинг чорвачилик блан яхши шуғулланмаётганликлари айтилди. Республиканинг совхозларида чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш даставвал ем-хашак етиштиришга, асосан маккажўхори каби муҳим экинни етиштиришга боғлиқ эканлиги ҳали етарли даражада тушуниб олинмаган.

Бу хатолар тузатилаётган бўлса ҳам, лекин ҳали бу иш жуда секин бормоқда. Дуруст, 4500 гектардан кўпроқ ерга, я'ни бултургидан 15 баравар кўп майдонга маккажўхори экилган. Такрорий экиладиган ерларни ҳисобга олганда маккажўхори майдони 7 минг гектаргача етказилади, бу эса барча совхозларни концентрат емлар ва ширали хашаклар блан та'минлаш имкониятини беради. Броқ, квадрат-уялаб экиш топшириғи бажарилмаган, маккажўхори майдонларини ишлаш секин бормоқда.

Маккажўхори етиштириш ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлишига қарамай, кўпгина совхозларнинг директорлари экинларни парвариш қилишга чидаб бўлмаслик даражада бепарво қараб келмоқдалар.

«Ҳазарбоғ» совхозининг директори ўртоқ Зибров ем-хашак базасини кенгайтириш тўғрисида чинакам жонкуярлик қилмаётир. У маккажўхоридан чорва молларини боқиш учун қандай фойдаланиш кераклиги тўғрисида ҳали ҳам аниқ бир тушунчага эга эмас. Маккажўхори экинларининг кўп қисмини думбуллигида йиғиб олиб, сўталарини ва пояларини алоҳида-алоҳида силос қилиш ўрнига, «Ҳазарбоғ» совхозида маккажўхорининг биринчи ҳосилидан дон олишга қарор қилинган. Ҳисоблаб чиқиш шу нарсани кўрсатадики, совхозда маккажўхорини такрорий экиш ва келгуси кўкламда экиш учун атиги беш-саккиз тонна маккажўхори уруғи талаб қилинади. Демак, қолган экин майдонларини дон учун қолдиришга ҳечқандай асос йўқ. Шу блан бирга 30 — 40 центнергача кўк поя нобуд бўлиб кетади. Ҳолбуки бу кўк поядан силос бостириш мумкин бўлар эди.

Мана бу фактларнинг ҳаммаси шуни кўрсатадики, совхоз раҳбарлари ҳали ўз ишини КПСС МК январь Пленумининг қарорлари нуқтаи назаридан чинакам қайтадан қурмаган. Совхозда чорвачиликни ривожлантириш юзасидан перспектив план тузилган бўлса ҳам, лекин буерда сут соғиб олишни қандай йўл блан кўпайтириш, чўчқаларни боқишни қандай қилиб яхшилаш, чорвамоллар сонини қандай қилиб тез кўпайтиришга эришиш тўғрисида ҳали аниқ бир тушунча йўқ.

Шунга ўхшаш кўпгина хатоларга бошқа хўжаликларда ҳам йўл қўйилмоқда. Маккажўхори ва беда экинлари майдонини кенгайтириш ҳисобига чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ўрнига совхозларда катта-катта майдонларга полиз экинлари экилмоқда. Олиб борилган ҳисоблашлар бунинг хўжаликлар учун фойдали эмаслигини кўрсатди, чунки полиз экинлари маккажўхори силосига кўра қимматга тушади. Жумладан Ўзбекистон ССР Бешйиллиги номли совхозда маккажўхори экинларига етарли э'тибор берилмаётир, экинларни парвариш қилиш эгасизлантириб қўйилган. Натижада маккажўхорини яганалаш ва қатор ораларни ишлаш кечикиб кетган.

Ўзбекистон ССР Бешйиллиги номли совхозда соғин сигирлар, шунингдек чўчқалар кўп. Бу йил совхозда маккажўхори ва бошқа ем-хашак экинлари экиш ҳисобига ем-хашак базасини кенгайтириш керак. Броқ, бу ерда ем-хашак экинларидан юқори ҳосил етиштириш учун кураш олиб борилмаётир. Совхоз директори ўртоқ Лобзов ем-хашакдан кўк конвейер усулида амалда қандай фойдаланиш зарурлиги тўғрисида аниқ тушунчага эга эмас.

4-нчи «Вревский» совхозда ҳам кўнгилсиз аҳвол юз берган. Бу совхозда маккажўхори бирнеча йилдан буён экилиб келади, маккажўхорини силос қилишда бирмунча тажриба ортдирилган. Бу йил маккажўхори экинлари бирнеча марта кенгайтирилган. Буларнинг ҳаммаси сигирларни қиш учун етарли даражада концентрат ем ва ширали хашаклар блан та'минлаш имкониятини беради.

Ҳолбуки, кенгашда қайд қилиб ўтилганидек, совхозда ҳали кўп камчиликлар бор. Бу ҳол даставвал маккажўхори экинларини парвариш қилишга та'сир этаётир. Бу йилги мавсумда маккажўхори экилган далалар узоқ вақт давомида агрономия жиҳатидан қаровсиз қолдирилган, қатор оралари ўз вақтида узунасига-кўндалангига ишланмаган, майсалар нимжон бўлиб қолган. Шу сабабли экинлар секин ривожланмоқда.

Совхоз директори ўртоқ Ставной чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлашга, жумладан маккжўхоридан юқори ҳосил олишга тегишли даражада э'тибор бермаётир. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бу хўжаликда ҳар гектар ердан фақат 17 центнердан дон ва 180 центнердан кўк поя олиш планлаштирилган. Бу мавжуд имкониятдан уч-тўрт баравар камдир. Бунинг сабаби шуки, совхоз раҳбарлиги бу йил ҳам давлатдан кўп миқдорда арзон концентрат ем олишни мўлжаллайди, ва шундай қилиб ўзида етишмаган ем-хашакни давлат ҳисобига қопламоқчи бўлади.

Музокарада сўзга чиққан ўртоқларнинг уқтириб ўтишича, ҳозирги вақтда перспектив планларни муддатидан илгари бажариш учун совхоз ишчиларини сафарбар қилиш муҳим аҳамиятга эгадир. КПСС МК январь Пленумининг кўрсатмаларини амалга ошириш учун Министрликнинг системасида 1960 йилда фермалардаги йирик қорамоллар сонини 15 минг бошга, қўйлар сонини 370 минг бошга ва чўчқалар сонини 9 минг бошга кўпайтириш, сут етиштиришни 2,8 баравар, гўшт етиштиришни 2,1 баравар, жун етиштиришни 1,9 баравар ошириш кўзда тутилади. Кўпгина совхозларнинг коллективлари бу топшириқни қисқа муддатда ошириб бажариш учун ҳамма имкониятларга эгадирлар. Бунинг учун яхши ўйлаб тузилган планларга эга бўлиш, бу планларда максимал даражада юксак ишлабчиқариш кўрсаткичларига эришмоқ учун ҳамма ресурслардан фойдаланишни назарга олиш керак.

Далачиликда, жумладан пахтачиликда илғор агротехникани кенг қўлланиш ана шундай резервлардан биридир. Партия ва ҳукумат республика совхозларига жуда катта ёрдам кўрсатдилар. Янги техника сотиб олиш ва мавжуд техникани қайта ускуналаш учун давлат фондларидан 90 миллион сўмга яқин маблағ ажратилди. Совхозлар бу йил 745 трактор, 300 дан кўпроқ квадрат-уялаб экадиган сеялка, 1050 культиватор, 18 экскаватор ва 150 автомобиль оладилар.

Ички резервлардан, даставвал машина паркидан, меҳнат ресурсларидан усталик блан фойдаланиш ва илғор агротехника усулларини тўғри жорий қилиш бирқанча коллективларнинг анча яхши ишлабчиқариш кўрсаткичларга эришишига ёрдам берди. Масалан, «Сурхон», «Гулбоғ», «Малик», «Нөрпой» совхозларнинг ходимлари ўтган йили давлатга пахта топшириш планини муваффақият блан бажардилар. Броқ, кўпчилик давлат хўжаликларида ички резервлардан жуда ёмон фойдаланилмоқда. Пахта ҳосили планлари бажарилмаганлиги натижасида пахтанинг таннархи жуда қиммат. Масалан, ўтган йили бир центнер пахтанинг таннархи пландагидан 46 сўм ошиқ бўлди.

Ғўзалар ўз ривожланишида ўтган йилдагига нисбатан орқада қолган. Бунинг сабаби шуки, ғўза парвариши юзасидан қилинган иш ҳажми ўтган йили шу даврда қилинган ишларга нисбатан анча кам. Масалан, пахта майдонларининг фақат 80 процентида ғўза яганаланган. «Амудар'ё», (директори ўртоқ Монастирский), 1-нчи «Далварзин» (директори ўртоқ Хомич), «Учқўрғон» (директори ўртоқ Атакаев), 4-нчи «Боёвут» (директори ўртоқ Юсупов), 2-нчи «Гулбоғ» (диретори ўртоқ Ботиров) совхозлари ва бошқа кўпгина совхозлар ғўза парваришида айниқса орқада қолаётирлар. Бу совхозларда биринчи трактор культивацияси ҳалигача тамомланмаган, иккинчи культивация умуман республиканинг совхозлари бўйича олганда пахта майдонларининг ярмидан камида ўтказилган, холос. Ғўза қатор ораларини кўндалангига ишлаш мутлақо қониқарсиз сур'атлар блан олиб борилмоқда. 8-нчи совхозда квадрат-уялаб экилган 869 гектар майдоннинг фақат ярмидагина квадратлар ҳосил қилинган.

«Қизил чорвадор» қоракўлчилик совхози ишчи комитетининг раиси ўртоқ Абдуллаев кенгашда совхоз коллективи чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш учун қандай курашаётганлиги тўғрисида сўзлаб берди.

Бизнинг совхозимизда КПСС МК январь Пленумининг қарорларини бажариш юзасидан амалий тадбирлар белгиланган, — деди ўртоқ Абдуллаев. — Совхоз партия ва касаба союз ташкилотлари, совхоз дирекцияси чўпонлар, мутахассислар, ишчи ва хизматчилар ўртасида социалистик мусобақани кучайтиришга катта э'тибор бермоқдалар.

Ўртоқ Абдуллаев СССР Совхозлар министрлиги ва республика Совхозлар министрлиги, иттифоқ ва республика министрликлари чорвадор совхозларга етарли даражада э'тибор бермаётирлар деб ҳақли талабни қўйди.

Кенгаш қатнашчиларининг нутқларида бошқа масалалар ҳам тилга олинди. Масалан, ба'зи маҳаллий партия ва совет органлари совхоз ишлабчиқаришни ўрганмаётирлар, совхозларга зарур даражада ёрдам бериб турмайдилар деб қайд қилиб ўтилди. Шу сабабдан кўпгина совхозларда партиявий-ташкилий ва оммавий-сиёсий ишлар паст савияда турибди, кўпгина совхоз партия ташкилотлари секретарларининг фаолияти область ва район партия комитетлари бюро мажлисларида муҳокама қилинмайди. Совхозларнинг иши тегишинча контрольлик қилиб турилмайди. Шу сабабдан совхозларда меҳнат интизоми бўш, ишчиларнинг бир қисми белгиланган иш нормаларини бажармайди. Кенгаш қатнашчилари совхоз ишлабчиқаришини ривожлантиришга доир ҳамма муҳим масалалар юзасидан фикр алмашиб, КПСС МК январь Пленуми қарорларини тезроқ амалга ошириш тадбирларини белгиладилар.

Кенгашда Ўзбекистон КП МК биринчи секретари ўртоқ А. Э. Ниёзов, СССР Совхозлар министри ўртоқ И. А. Бенедиктов ва Ўзбекистон КП МК секретари ўртоқ С. К. Камолов нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

Тошкентдаги «Под'емник» заводининг коллективи қишлоқ хўжалик заказларини муддатидан илгари бажариб келмоқда. **Суратда:** ўғитлаш машиналари ишлабчиқарувчи цехнинг участка бошлиғи (чапдан) **В. Хуршидов** ва мастер **Л. Орехов** ўртоқлар тайёр машиналарни кўздан кечирмоқдалар.

В. Салов фотоси.

Қисқа сатрларда

* **Оққўрғон** райони марказидаги Ворошилов ва Охунбобоев кўчаларида иккита катта магазин қурилди. Магазинлар аҳоли учун зарур бўлган кенг исте'мол моллари блан савдо қилмоқда.

А. Мақсумов.

* **Сирдар'ё** район Маданият уйининг ташаббуси блан «Малик» совхозининг 12-нчи ва 3-нчи бўлимларида бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ташкил этилди. Тўгарак машғулотларига совхознинг 50 га яқин ишчи ва хизматчилари қатнашмоқдалар.

С. Худойберганов.

* **Бекобод** шаҳар автобазаси тўртта комфортабель автобус олди, булардан иккитаси 50 ўринлидир. Яқин кунларда бу автобуслар Бекобод—Тошкент—Бекобод маршрути бўйича қатнаб, пассажирлар ташийбошлайди.

В. Вандишев.

ИШЛАБЧИҚАРИШ АВТОМАТЛАШТИРИЛМОҚДА

«Ташкенткабель» заводида ишлабчиқаришни автоматлаштириш соҳасида катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Прокат стани янги метод блан ишлашга кўчирилди. Эндиликда сим тайёрлаш операциялари автомат усулда бажарилмоқда. Бунинг натижасида станнинг прокат қуввати деярли икки марта оширилди, унда ишловчи ходимлар сони эса жуда камайтирилди.

Корхонада шнур ва сим тайёрлайдиган янги цех қурилди. Буерда сим ва шнурлар тайёрлаш яхши автоматлаштириш имкониятини берадиган машиналар ўрнатилди.

Бошқа цехларда ҳам янги автоматлар ўрнатилмоқда. Бу йил заводда оғир меҳнат талаб қиладиган ҳамма ишлабчиқариш процесслари бутунлай автоматлаштирилади.

Мамлакатдаги шунга ўхшаш корхоналарнинг вакиллари «Ташкенткабель» заводида ишлабчиқаришни автоматлаштириш тажрибасини ўрганмоқдалар. (ЎзТАГ).

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида

Мамлакатнинг ҳамма жойларидан виставкага экскурсиячилар ҳамон келиб турибди. 6 июньда экскурсиячилар сони 12 мингдан ошиб кетди. Экскурсиячиларнинг ҳарбир группаси БҚХВда бўладиган ҳамма вақт учун машғулотларнинг муфассал планини виставка вакиллари блан биргаликда тузиб олди.

Қозоғистон ССРдан, Кировоград ва Ульяновск областьларидан келган экскурсиячилар эрталаб «Колхоз маданият уйи»да Закарпат области Мукачев районидаги «Закарпатская правда» газетаси номли колхознинг донгдор звено бошлиғи Терезия Габовданинг маккажўхоридан юқори ҳосил олиш тажрибаси ҳақидаги лекциясини тингладилар. Ўртоқ Габовда тингловчиларни маккажўхорини экиш ва парвариш қилиш агротехникаси блан таништириб, уруғларни барвақт танлаш ва тайёрлашнинг муҳимлигини, экинларни пухта парвариш қилиш ва озиқлантириш зарурлигини уқтириб ўтди.

Лекциядан кейин «Маккажўхорини мамлакат далаларига кўплаб экайлик» номли фильм кўрсатилди.

Экскурсиячилар бирқанча павильонларда мамлакатнинг турли зоналарида маккажўхори етиштириш методларини кўрсатиб берувчи стендларни қарадилар.

Манеж лекция залида Вологда области, Междуреченск районидаги «Буденновец» колхозининг чўчқачилик фермаси мудири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Е. Люскова чорвадор чўчқа болаларини боқиш усули ҳақида экскурсиячиларнинг катта группаси блан суҳбат ўтказди.

Краснодар ўлкасидаги Курган МТСининг комбайнчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Г. И. Королев экинларни комбайн блан жадал ўриб-йиғиб олиш тажрибаси ҳақида сўзлаб берди.

Свердловск, Кострома, Новосибирьск, Владимир ва бошқа областьлардан келган 600 дан кўпроқ колхозчи виставка конференц-залида Москва область, Луховицы районидаги Сталин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати Ф. С. Генераловнинг кўп товар маҳсулоти берадиган хилма-хил тормоқли хўжалик ҳақидаги сўзларини зўр қизиқиш блан тинглади. Бу колхоз ана шундай кўп тормоқли илғор хўжаликдир.

Павильонларда ҳам кўпгина қизиқарли учрашувлар бўлиб ўтди. Владимир областининг совет ва партия ходимларидан колхозларга доимий ишга борувчилардан бир группаси виставкага келган. Улар «Чорвачилик» павильонининг ем-хашаклар залида виставка қатнашчиси, Украина ССРда хизмат кўрсатган зоотехник Н. А. Солтановский блан учрашдилар. У экскурсиячиларга Сталино областида кўк конвейерни ташкил қилиш усули ҳақида сўзлаб берди.

«Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси» павильонида бирнеча минг экскурсант бўлди. Буерда Бурят-Мўғулистон АССРнинг Ново-Брянск МТС зоотехниги Л. В. Власов Украина колхозларининг раислари ва чорвадорларидан катта бир группаси блан учрашди.

БҚХВнинг лекция залларида томошабинлар учун қишлоқ хўжалигининг турли тормоқларидаги илғор иш усуллари ҳақида ҳужжатли ва илмий-техник фильмлар кўрсатилди. (ТАСС).

Тошкентдаги марксизм-ленинизм кечки университетининг ўнйиллиги

Тошкент шаҳар партия комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм университети ташкил этилган кунга ўн йил тўлди. Олтинчи июньда Тельман номли маданият ва истироҳат паркида ўтказилган тантанали мажлис ана шу шонли кунга ва университетни бу йил битириб чиқувчиларга бағишланди.

Университет директори А. И. Цибизова ўз докладида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: Университет ташкил этилганидан буён ўтган ўн йил ичида уни 6.300 киши тамомлаб чиқди. Булар орасида саноат корхоналари ва муассасаларнинг ходимлари, партия ва совет аппаратининг ходимлари, адабиёт ва сан'ат арбоблари, врач ва педагоглар кўпчиликни ташкил этади. Университетни тамомлаб чиққан кишиларнинг кўплари пропаганда соҳасида катта иш олиб бормоқдалар. Уларнинг ба'зилари ҳозирги вақтда илмий-текшириш ишлари блан шуғулланмоқдалар. Университетни тамомлаб чиққанлардан 39 киши кейинги икки йил ичида кандидатлик диссертациясини ёқлади, 112 киши фаннинг турли соҳалари бўйича диссертация ишларини ёқлашга тайёрланмоқда.

Ҳозирги вақтда Тошкент марксизм-ленинизм университетида 3.100 дан ортиқ киши ўқимоқда. Университетнинг ўн филиали, шу жумладан Сталин номли тўқимачилик комбинатида, Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводида, Олимлар уйи ҳузурида филиаллар очилди. Сан'ат, медицина ходимлари ва педагоглар учун ҳам ташкил этилган филиаллар ишламоқда. Университет ҳузурида 49 лекция потоги ишламоқда, 179 семинар группаси тузилди. Ўқитувчилар орасида 30 га яқин доцент ва фан кандидати бор.

Мингдан ортиқ тингловчи бу йил учйиллик курсни тамомлаб чиқди. Уларнинг катта кўпчилиги а'ло ва яхши баҳо олди. Университетни а'ло баҳо блан тамомлаб чиққанлар орасида тўқимачилик комбинати цехининг бошлиғи М. Мирсалимова, «Ташсельмаш» заводининг инженери Н. Г. Григоренко, педагог В. Хўжаева, врач А. Умарова, Ҳамза номли ўзбек академик драма театрининг артисти З. Муҳаммаджоновлар бор.

Университетни тамомлаб чиққанлардан йиғилишда сўзлаган ўртоқлар марксизм-ленинизм назарияси соҳасида олган билимларини ўзларининг амалий ишларида қўлланажаклари тўғрисида гапирдилар.

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг биринчи секретари С. Нуриддинов университетни тамомлаб чиққанларни табриклаб нутқ сўзлади. Ўртоқ Нуриддинов уларни университетни муваффақиятли тамомлаб чиққанликлари блан қутлади ва университет раҳбар кадрларни марксизм-ленинизм назарияси блан қуроллантириш соҳасидаги ишларида янгидан-янги муваффақиятларга эришади, деб ишонч билдирди. (ЎзТАГ).

БИБЛИОГРАФИЯ

Болалар адабиётига қўшилган муносиб ҳисса

Яқинда Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти болаларимизнинг севимли шоирларидан бири, ўзбек совет болалар адабиётининг кўзга кўринган вакили Зафар Диёрнинг (1912—1946) «Асарлар» тўпламини нашр этди. Бу тўпламга шоир ижод этган асарларнинг асосий қисми киритилган.

Зафар Диёр асарлари тематик жиҳатдан ранг-баранг, мазмун жиҳатидан бой, тили содда ва равон. Зафар Диёр Совет Ватанимизни беҳад севар, уни улуғлар, Ватан манфаати учун яшаш, ижод қилиш, курашишга ундар, оташин ватанпарвар бўлишга чақирарди.

Шоирнинг «Ватан ше'рлари» цикли айниқса зўр эҳтирос блан ёзилган. Бу ше'рларда Зафар Диёр Коммунистик партия етакчилигида мамлакатимизда олиб борилаётган улуғвор қурилишларни, совет халқининг бўз ва қўриқ ерларни яшнатаётганини, илғор совет кишиларининг порлоқ келажак—коммунизм қураётганликларини болаларга ҳам, катталарга ҳам ма'қул бўладиган тарзда, та'сирли мисра'ларда ифодалайди.

Зафар Диёрнинг болаларга мурожаат қилиб ёзган «Ғунчалар» ше'ри тўпламга пролог сифатида берилган:

Эрта-индин — навбат сизники,
Яшнатасиз борлиқни яна;
Улуғ Ленин—Сталин иши
Жаҳон бўйлаб қилур тантана...
Амрингизга бўйсунар борлиқ,
Ёнартоғ ҳам ўчишга мажбур;
Буюрсангиз, кўл ҳам, денгиз ҳам
Саҳроларга кўчишга мажбур!..

Зафар Диёрнинг «Улуғ устоз», «Доҳийни эслаб» ше'рлари В. И. Ленинга бағишланган. Шоир Совет давлатининг асосчиси, Коммунистик партиянинг ташкилотчиси улуғ Ленин ҳақида ёзар экан, доҳийнинг донишмандлигини, улуғворлигини, халққа бахт йўлини кўрсатиб берганини, оммани шу бахт сари бошлаб келганини, халқлар қалбида абадий тирик эканлигини тасвирлайди:

Ленин десам, кўзим ўнгида
Гавдаланур улуғ бир одам;
Бир одамки, унинг онгида
Камол топган янги бир олам.

«Яшна, Ватан!», «Бизнинг оила», «Мерган», «Олтин юлдуз», «Қизил байроқ» каби ше'рлар, шунингдек шоирнинг Улуғ Ватан уруши йилларида ёзган бошқа асарлари зўр ватанпарварлик туйғуси блан суғорилган.

Ўзбекистон халқ хўжалигида сув катта роль ўйнайди. Ўзбек халқи узоқ асрлар давомида сув учун курашиб келди. Фақат совет ҳокимиятигина ер ва сувни ўзбек меҳнаткашларининг ўз мулкига айлантирди. Зафар Диёрнинг «Канал», «Сув», «Сталинчи каналчилар», «Амудар'ё бўйида», «Сув блан суҳбат» ше'рлари ана шу темага бағишланган. Зафар Диёрнинг «Сув блан суҳбат» ше'ри услуб, поэтик приём, зўр бадиий маҳорат блан ёзилганлиги жиҳатидан ҳам характерлидир. Бу ше'рда автор лирик қаҳрамонини сув блан суҳбатлаштиради. Қаҳрамон сувнинг қаерга, нима мақсадда шошиб оқаётганини сўрайди. Суҳбат орқали сувнинг халқ хўжалигидаги роли тушунтирилади.

Зафар Диёр ўз ижодида болаларни дўстлик, меҳнатга муҳаббат, пухта билим эгаси бўлиш учун қунт блан ўқиш, ўрганиш, Ватан бойликларидан умумий манфаатимиз йўлида фойдаланиш, коллективчилик руҳида тарбиялашга катта э'тибор қилди.

«Дўстлар» ше'рида мамлакатимизда «тожик, қозоқ, қирғиз, рус... яқин ўртоқ, иноқ дўст» эканлиги, «Тожикистон боғлари ўзбекка ҳам ватан»лиги, «турли-туман тилимиз бир мақсадни сўзлаши» куйланади.

Зафар Диёр қўшиқ жанрида ҳам ўз кучини синаб кўрди. Унинг «Оқ олтин» қўшиғи халқимизнинг энг оммавий ашулаларидан бири бўлиб қолди. Шунингдек, тўпламда шоирнинг композиторларимиз э'тиборидан четда қолиб келаётган кўпгина қўшиқлари борлигини қайд этиб ўтиш керак.

Зафар Диёр болалар учун бирқанча достон ва эртаклар ҳам ёзиб қолдирди.

«Машинист» поэмасида шоир меҳнат процессида чиниқаётган ва коллектив орасида тарбияланаётган ёшларнинг образини яратишга интилади. Поэмада етим бола — Ашурнинг илғор машинист даражасига етиши кўрсатилади. Шоир болаларга Коммунистик партия ва Совет ҳукумати томонидан берилаётган э'тиборни, катта ғамхўрликни, та'лим-тарбиявий ишларни тасвирлайди. Асарнинг дастлабки қисмларида Ашурнинг эски ҳаётнинг та'сири остида дангасалик, танбалликка одатланиб, текин яшаш йўлига кириб қолгани, охири ўғирлик қилишгача бориб етгани кўрсатилади. Янги ҳаёт, янги замон Ашур ҳаётида катта ўзгариш ясайди. У, безоричиликдан қутилади, меҳнатсевар, илғор совет кишиси бўлиб етишади.

«Мадриддан келган меҳмон» поэмасида испан халқининг фашизм интервенциясига қарши олиб борган мардона кураши, довюрак испан пионерининг мардликлари ифодаланган.

«Янги эртак»да шоир «табиатнинг ҳусни» дарахтларга ва гулларга, фойдали ўсимликларга, қушларга нисбатан меҳрибон бўлишни жўшқин, та'сирли ифодалар орқали талқин қилади.

Зафар Диёр халқ ижодини зўр муҳаббат блан ўрганар, халқ ижоди мотивларидан усталик блан фойдаланган ҳолда асарлар яратишга ҳаракат қилар эди. «Нега хўроз қичқиради тонггача?» эртаги ана шундай асарлардан биридир.

«Юксак тоғ, кенг ўтлоқ ва мард ўртоқ ҳақида қисса» эртагида табиатни ўзгартиришда, яшнатишда табиатнинг «мард ўртоғи» инсоннинг роли усталик блан ифода этилган. Гарчи бу эртак тугалланмай қолган бўлса ҳам, эртакнинг охирги мисра'лари орқали ўқувчи бўз ва қўриқ ерларни ҳосилдор ерларга айлантираётган, саҳроларга жон бағишлаётган совет кишиларининг мардлигини кўз олдига келтираолади.

Зафар Диёр болалар учун пьеса ва ҳикоялар ҳам яратишга киришган эди. Унинг «Бахтли ёшлик» пьесасида кишилар онгида сақланган эскилик сарқитлари ва жамоатчиликнинг унга қарши кураши кўрсатилади.

Умуман, тўпламдаги асарлар талантли педагог, шоир Зафар Диёр қолдирган адабий мероснинг энг яхши намуналарини ўз ичига олган бўлиб, болалар адабиётимизнинг кўзга кўринган вакилларидан бири Зафар Диёр ижоди блан кенг китобхонлар оммасини таништиради. Шоирнинг асарларини тўплаб, нашрга тайёрлаган Шукур Са'дулла, тўпламнинг редактори Ил'ёс Муслим ўртоқлар ёш китобхонлар учун яхши хизмат қилганлар.

Қудрат ҲИКМАТ.

Чопиқ, культивация, суғоришни бир-бирига боғлаб ўтказиб, ғўзаларни нормал ривожлантирайлик!

☆

Мусобақадош Андижон областидан келган пахтакорларнинг ўзаро текшириш бригадаси областимиз далаларида. **Суратда** (чапдан ўнгга): Избоскан районидаги Сталин номли колхознинг бригада бошлиғи **У. Мусоқов**, Ленин номли колхоз комсомол комитетининг секретари **Г. Сирожиддинов**, Оққўрғон районидаги Сталин номли колхоз раиси **К. Парпиев**, Қўрғонтепа районидаги «Ижтимоиёт» колхозининг полеводи **Бойматов** ва Ўзбекистон КП Оққўрғон район комитетининг инструктори **А. Тожиев** ўртоқлар.

С. **Безносов** фотоси.

☆

Ғўза ўсишдан қолмоқда, лекин раҳбарлар мағрурланмоқдалар

Мирзачўл районидаги Молотов номли колхозда чигит экиш кечикканидек, ғўза парвариши даврида ҳам сусткашлик ҳукм сурмоқда. Колхоз раҳбарлари ғўза парваришини кучайтириш ва унинг ривожланишини яхшилаш учун зарур тадбирларни амалга оширмаётирлар. Чопиқ, культивация ва яганалаш графиги бирор кун ҳам бажарилмаётир. Шу нарса ачинарлики, колхознинг кўпгина далаларида ҳозиргача ғўза биртекис ундириб олинмаган. Т. Очилов, Б. Дарвешов, П. Эшбеков ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза сифатсиз ва кечикиб ягана қилинганлиги учун, қаторларни ўт босиб, ёш ғўзаларни ривожланишдан қолдирмоқда.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахтакорлар ҳамда механизаторлар ўртасида ғўза парваришини кучайтириш, иш суратини яхшилаш юзасидан амалий тадбирлар белгиламаётирлар. Колхоз раҳбарларининг оила азолари дала ишларига қатнашмайдилар. Бирқанча колхозчилар ҳам ишга кеч чиқиб, эрта қайтиб кетмоқдалар, ёки бирнеча кунлаб ишдан қолаётирлар.

Район партия комитети колхозда дала ишларини кучайтириш юзасидан тадбирлар белгилаб, колхозга райкомнинг иккинчи секретари Қурбонқулов, инструктор Отажонов ўртоқларни юборган эди. Броқ улар далаларга чиқиб колхозчилар ва механизаторлар блан суҳбатлашмайдилар, маслаҳатлари блан амалий ёрдам бермайдилар.

Дала ишлари сур'атининг пастлигига ва сифатининг ёмонлигига яна шу нарса ҳам сабаб бўлмоқдаки, колхозда оммавий-тушунтириш ишлари қониқарсиз уюштирилган, дала шийпонлари колхозчилар ҳамда механизаторларнинг дам олишлари учун мақсадга мувофиқ жиҳозланмаган. Бунинг устига колхозчиларга пул ва натура авансларни ўз вақтида бериб турилмайди, уларнинг меҳнати тўғри ҳисобга олинмайди. Шулар натижасида колхоз ғўза парваришида орқада қолмоқда.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, давлат томонидан берилган 200 тонна минерал ўғитни ҳозиргача ташиб келтирилмаганлиги учун ғўзалар белгиланган вақтда озиқлантирилмаётир. Бу муҳим ишнинг кечикиши ғўзанинг ривожланишини сусайтирмоқда.

Колхозда иш сифати устидан контроль лик яхши уюштирилмаган. Айрим бригадаларда колхозчилар эртага қандай иш қилишларини олдиндан билмайдилар. Шунинг учун улар далага барвақт келсалар ҳам бригада бошлиғини кутиб кўп вақтларини бекорга ўтказадилар.

Молотов номли колхоз раҳбарлари ҳозирги ғанимат фурсатдан тўла ва унумли фойдаланишлари, мағрурланиб юриш ўрнига, мўл ҳосил учун мустаҳкам замин тайёрлаш тадбирларини амалга оширишлари, колхозчилар ҳамда механизаторларнинг ўз нормаларини ошириб бажаришлари учун уларга моддий-маданий шароит яратиб беришлари керак.

А. МАМАЖОНОВ,
Мирзачўл районидаги 1-нчи МТСнинг агрономи.

Барча колхозчи ва механизаторларнинг унумли ишлашига эришамиз

Колхозимиз а'золари бу йил давлатга ўтган йилдагидан анча кўп пахта ҳосили етиштириб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Пахтакорларимиз 1000 гектар ернинг ҳарбир гектаридан давлатга 21 центнердан пахта ҳосили топшириш мажбуриятини олганлар. Биз бу мас'улиятли вазифани шараф блан бажариш учун ҳамма ишларни пухта бажарилишига олдиндан ҳаракат қилдик, барча колхозчи ва механизаторларнинг унумли ишлашларини та'минлаш тадбирларини кўрдик. Чигит экиладиган майдоннинг ҳаммасини кузда фосфор блан ўғитлаб, шудгорлашни сифатли ўтказдик, баҳорда чигит экишни барвақт бошлаш учун ҳамма нарсаларни ўз вақтида тахт қилиб қўйдик. Натижада чигитни қулай агротехника муддатларида тез кунда экиб олишга муваффақ бўлинди.

Биз бу йил квадрат-уялаб экиш усулини колхозимиз ишлабчиқаришида кенг қўлланмоқдамиз. Чунки бу усул ҳарбир центнер пахта ҳосили учун сарф бўладиган қўл меҳнатини минимумга камайтириб, механизациядан максимум фойдаланиш имкониятини беради. Бу ҳаммага аёндир. Бизда 373 гектар ерга чигит квадрат-уялаб экилди, 617 гектар ердаги ғўза эса машина блан ягана қилиниб, квадратлаб жойлаштирилди.

Ҳозир биз бутун куч ва имкониятни ғўза парваришини сифатли ўтказишга қаратганмиз. Ғўза яганасини эрта тамом қилиш ҳосилни энг камида 2 центнер оширади. Шунинг учун ҳам биз, бутун кучни тўла сафарбар этиб, барча майдонлардаги ғўзани яганадан чиқардик.

Колхозимизда 14 та «универсал» ғўза парваришида ишлатилмоқда. Механизаторларнинг унумли ишлашлари учун ҳарбир «универсал»га биттадан сувчи бириктирилди, машина ишлаётган ерга ёқилғини ўз вақтида етказиб бериш мақсадида транспорт ажратилди. Тракторларнинг турли сабабларга кўра тўхтаб туриши жуда камайтирилди. Натижада минг гектар ердаги ғўза қатор оралари сифатли қилиб, узунасига ва кўндалангига культивацияланди. 390 гектардан ортиқ ердаги ғўза эса иккинчи марта икки томонлама культивация қилинди.

Биз колхоз активлари блан ғўзани озиқлантириш даврида ҳарбир далачилик бригадаси ва айрим участкалар учун пландаги ҳосилни, тупроқ шароитини ва бу йилги ҳосил учун йил давомида ерга солинадиган ўғит нормасини назарга олиб, минерал ва маҳаллий ўғитлардан фойдаланиш планини ишлаб чиққанмиз. Ҳозир иккинчи культивация олдидан ғўзалар агротехника қоидаларига мувофиқ фосфор ва маҳаллий ўғит аралашмаси блан озиқлантирилмоқда. Парвариш даврида бутун далада ғўза туплари қалинлигининг тўла бўлиши ва ғўза туплари квадратларининг тўғри жойланишига алоҳида э'тибор берамиз. Бундай қилиш пахта ҳосилини оширишда кучли фактордир.

Биз ғўзани механизация ёрдамида парвариш қилиш блан бирга, кетман чопиғини ҳам сифатли ўтказмоқдамиз. Ҳозиргача 560 гектардан ортиқ ердаги ғўза чопиқдан чиқарилди. Бу соҳада колхозчилардан Т. Азимова, М. Эргашева, Т. Ашурова, Х. Суюнова, У. Усарова каби ўртоқлар бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Ғўзани суғоришга ҳам ҳозирлик кўрмоқдамиз. Ҳамма ерларга трактор блан эгат очилиб, эгатлар бошига чимлар келтириб қўйилди. Ғўзаларнинг яхши ривожланишини та'минлаш учун, ғўзалар бўйига ўртача ўсган ҳолда ҳосил элементларини кўп тўплаш ва кўсакларни эрта очилтириш учун суғоришни тўғри ва ўз вақтида ўтказиш жуда катта аҳамиятга эгадир. Суғориш ишига тажрибали, уста колхозчилар ажратилди. Улар суғоришни ғўзаларнинг аҳволини алоҳида э'тиборга олиб ўтказадилар. Биз ғўза парваришининг ҳозирги энг мас'улиятли даврида далачилик бригадаларига колхоз партия бюросининг а'золаридан бириктириб қўйганмиз, улар мавсум охиригача шу бригадаларга ёрдам берадилар.

Колхозимиз қўшни Жданов номли колхоз блан мусобақадошдир. Биз ўзаро тузилган мусобақа шартларини тўла бажаришга ҳаракат қилиш блан бирга, бир-биримизга ёрдамлашиб ҳам турамиз. Колхозимизда механик С. Коломейцов бошлиқ трактор бригадасининг а'золари Жданов номли колхознинг 400 гектар ерини сифатли шудгор қилиб, чигит экишга тайёрлаб берди. Бир-биримизга махсус комиссиялар юбориб, мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганини текшириб турамиз. Текшириш вақтида ғўза парваришида қўлга киритилган ютуқларни ўртоқлашамиз, йўл қўйилган камчиликлар эса қаттиқ, принципиал танқид қилиниб, уни тузатиш йўллари кўрсатилади, амалий ишга ёрдам қиладиган маслаҳатлар берилади.

Колхозимизда 10 та пахтачилик бригадаси бор. Бу бригадаларнинг дала шийпонлари яхшилаб жиҳозланган, колхозчиларнинг унумли ишлашлари учун зарур маданий ва маиший шароитлар яратилган. Дала шийпонлари радиолаштирилди. Комсомоллар ва мактаб ўқитувчиларидан иборат агитаторлар бригадаларда агитация ва пропаганда ишларини қизғин олиб бориб, мўл ҳосил учун курашаётган азамат пахтакорларимизга ёрдам кўрсатмоқдалар.

Бригадалараро социалистик мусобақа яхши натижалар бермоқда. Бригада а'золари мусобақа шартларини тўла ва ошириб бажариш учун курашиб, ғўза парваришида катта муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Колхознинг Х. Қодиров, Х. Султонов бошлиқ бригада а'золари мусобақада олдинда бормоқдалар. Ягана ва биринчи культивацияни қисқа муддатда сифатли қилиб тамомлаган, 70 процент ердаги ғўзани культивациядан чиқарган 7-нчи бригада а'золари колхоз Кўчма қизил байроғини ўз қўлида сақлаб турипти.

Биз бундан буён ҳам мўл ҳосил учун курашни сра бўшаштирмаймиз. Ғўза парваришида коммунистларнинг авангард бўлишини та'минлаб, барча механизатор ва колхозчиларнинг унумли ишлашига эришамиз. Ғўзани мавсумда 3 марта озиқлантирамиз. Гижган водисига жойлашган 469 гектар ердаги ғўзани эса илғор агротехника қоидаси асосида барги орқали суперфосфат блан ҳам озиқлантирамиз. Колхозчиларнинг манфаатдорлигини ошириш мақсадида пул ва дон авансларини ўз вақтида бериб турамиз.

Колхозимизнинг меҳнатсевар а'золари ва азамат механизаторларимиз барча имкониятлардан унумли фойдаланиб, ўз устларига олган социалистик мажбуриятни шараф блан бажарадилар. Давлатимизга ўтган йилдагидан анча кўп пахта ҳосили етказиб берадилар.

А. ҚОДИРОВ,
Пискент районидаги Калинин номли колхознинг раиси.
В. ЭГАМҚУЛОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

Сатира ва Юмор

Собир **АБДУЛЛА**

Уч ҳангома

1 ОРИҚ ҚУЙ ХАСРАТИ

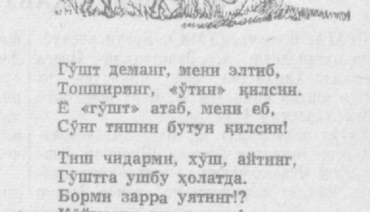

Йўл юришга йўқ дармон,
Гўшт қани, шу ҳолатда!
Қоқ суяк блан бир жон,
Қолмасак хижолатда!

Ёпишди эту суяк,
Қолди бўй-қуруқ савлат,
Кўзимиз тинар юрсак,
Хашак деб бўлдик карахт.

Жирланиш-чун кемирай,
Ем-хашакни тузатинг
Гўшт-ёғ ортиб, семирай,
Сўнг гўшт учун узатинг.

Мен бориб, сўйилганда,
Гўшт эмас, чиқар чандир.
Гўшт товоқда келганда,
Иштаҳа, ҳавсала пир...

Гўшт деманг, мени элтиб,
Топширинг, «ўтин» қилсин.
Ё «гўшт» атаб, мени еб,
Сўнг тишин бутун қилсин!

Тиш чидарми, хўш, айтинг,
Гўштга ушбу ҳолатда.
Борми зарра уятинг!?
Қуймагин хижолатда!..

2. СОҒИН СИГИРНИНГ АРЗИ

Хашакни оз берсангиз,
Сутни тийиб бераман!
Бўлсангиз агар хасис,
Нечун ийиб бераман?!

Тутиб ўнг қўлда челак,
Чап қўл-қуруқ кирсангиз.
Сут бўлса сизга керак,
Елинда йўқ!.. Э азиз...

Аввало қўлда боқинг,
Елинним сидирмасдан!
Аввал ўзимга ёқинг,
Ҳосилим қидирмасдан!

Ему-хашакка қилинг
Аввало мени сероб,
Кейин соғишга киринг
Бўлинг сутимга мироб!

3 «ХЎРОЗ» ФЕРМАСИДА

Колхоз товуқ фермасида ўнтагина парранда,
Икки товуқ хор-зору, саккиз хўроз арзанда.
Ейиш учун дон етмайди, туғишга жой бетайин,
Иккиси ҳам қўноғидан тушолмасдан кун сайин

Ёнбошлашиб ҳасратлашар. Дон ахтариб кўп хўроз,
Дайдиб юриб ҳарқаерда ухлашар бироз-бироз.
Товуқлар қилар хасрат: қайда қилдик биз тухум...
Доим ферма мудирининг тухум истаб, боши хум.
«Қани тухум, топширинг...» деб, заготпункт қистайди,
Товуқ бўлса эт олишни, парваришни истайди.
Мудир бўлса «туғмайсан» деб, жуфт товуқни сўкади.
Товуқ ичи тухум солган корзинками, тўкади?!

Расмларни **Н. Меламед** чизган.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Маккажўхори сўтаси қандай силосланади

Кўпчилик дон ва ем бўладиган ўсимликлар ичида маккажўхори ҳақиқатан биринчи ўринларда туради. КПСС Марказий Комитети январь Пленумида кўрсатиб берилганидай маккажўхори икки масалани, я'ни дон ресурсларини тўлдириш ҳамда поясидан силос тайёрлаш масалаларини ҳал этади. Илғор хўжаликлар тажрибаси, сўтанинг ўзи алоҳида силосланганида унинг чўчқалар ва бошқа ҳайвонлар, шунингдек парранда учун энг яхши озиқ бўлишини кўрсатмоқда.

Маккажўхорининг силосланиш ва дон бўлиш хусусияти бирга қўшилганида унинг дони тўла етилиб пишишга улгурмайдиган зоналарда ҳам уни ўстиришга имкон беради. Бунинг сабаби шуки, пишиб етилмаган, я'ни думбул жўхори ҳам ўзининг озиқлик сифати жиҳатидан айни доннинг ўзидир. Бунинг устига маккажўхори думбул бўлган даврда унинг пояси энг яхши кўк озиқ, шу блан бирга сифатли силос маҳсулоти бўлади.

Силосланган 100 килограмм маккажўхори сўтаси табиий намлигида 35 — 40 озиқ бирлигига баравар келади. Бу сўталардан тўғри — яхшилаб тайёрланган силос чўчқа ва паррандаларни боқиш ва семиртириш учун энг яхши озиқ бўлади.

Маккажўхори думбул бўлганда унинг пояси ва сўтасини бошқа-бошқа қилиб терадиган машина ҳали йўқ. Бу ҳил машиналар энди яратилмоқда. Ўтган йил ба'зи хўжаликлар маккажўхорини йиғиштиришда КУ — 2 маркали жўхори комбайнидан фойдаландилар. Бу ўриб-йиғиш агрегати «Беларусь» маркали трактордан, маккажўхори комбайни, иккита автомашина ва иккита бестаркадан иборат эди. Бу агрегатда: комбайнчи — агрегат бошлиғи, тракторчи, комбайн ишчиси, икки шофер, икки юкчи ва икки от ҳайдовчидан иборат 9 кишилик бригада ишлайди.

Маккажўхори комбайни ишлатилаётган пайтда икки қаторда маккажўхорини олиб, сўталарини узади ва уларни бункерга юклайди. Поялар эса, пичоқлар ёрдами блан қирқилиб, бошқа бункерга юкланади. Комбайн кетидан бораётган автомашинага қирқилган поялар, бестаркаларга эса сўталар ортилади. Шундай қилиб, агрегат блан кунига 5 гектар ердаги маккажўхори ўриб йиғиштирилади.

Сўталар қўл блан йиғиштирилганда поялар ўрилмасдан териб олинади. Бунда иш нормаларини белгилашда шуни кўзда тутиш керакки, бир киши, кунига 4 — 5 центнер сўтани қайираолади. Терилган сўталарни далада қолдириш ярамайди, шунинг учун сўтани ташиш учун етарли сонда отулов ҳам ажратиш керак. Сўтани териш ва уни даладан ташиб чиқаришни осонлаштириш учун арава юритишга мўлжалланган жойдаги жўхорилар олдиндан ўриб олинади. Терилган сўталар пешма-пеш ташиб олиниши ва дарҳол силосга босилиши лозим.

Сўтани силослаш учун илгаридан зарур иншоотлар қурилиб, тайёрланиши зарур. Силосхона сиғимини белгилашда сўта ҳосили ҳамда ҳосилни йиғиштиришда меҳнат унуми имкониятларини э'тиборга олиш керак. Бир кубометр силосланадиган сўтанинг вазни 8 — 10 центнерга етади. Майдаланган сўтанинг қизиб кетиши, шу блан бирга ўзининг тўйимлилик кучини йўқотиши эҳтимолини э'тиборга олиб, тайёр сўтани 1 — 2 кунда иншоотга босиш зарур. Шунинг учун силосхона жуда катта сиғимли бўлмаслиги лозим. Бунинг учун сиғими 15 тоннага мўлжаллаб хона-хона қилиб бўлинган траншеялардан фойдаланиш ма'қул. Бу ҳолда ҳарбир хона тўлганда усти бекилади ва навбатдаги хоналарга силос босилади, бир-бирига ёнма-ён турган бирнеча ўраларга ҳам босиш мумкин. Бу ҳолда ҳам ўралар устига битта том ёпилади. Траншея, ўралар девори пишиқ ғишт ва тош блан пешланиб, цемент блан сувалади ёки темирбетон плиткалар қопланади.

Ба'зи колхозлар сўталарни ёғоч идишларда ёки деворлари зич терилган ёғоч блан пешланган ўраларда силосламоқдалар. Бу ҳолда ўра ёки траншеяларнинг деворлари орасига 20 —25 сантиметр қалинликда юмшоқ, нам тупроқ солиб шиббалаш керак. Ўра ва траншеялар остига ҳам шу қатламда тупроқ босиб шиббалаш зарур. Шунда ўра, траншеяларга ҳаво ҳамда сув кирмайди. Ўра ва траншеялар 2,5 — 3,5 метр чуқурликда бўлади. Ўранинг диаметри уларнинг чуқурлигидан ортиқ бўлмаслиги лозим. Траншея 2,5—3,5 метр кенгликда бўлади, унинг 3,5 метрдан ортиқ бўлмаслиги керак. Траншея секциялари 2,5—3,5 метр узунликда бўлади.

Силос ўраси ёки траншеялар устига, албатта, шийпон ёки сўри ёпиш керак. Силосга босиладиган сўталар кўп бўлганда ярим ўра, траншеялардан ҳам фойдаланиш мумкин. Бу ҳолда иншоот чуқурлиги 3,5 метргача ерга кириб, қолган 3 — 3,5 метрли қисм ер устида бўлади.

Сўтани силосга босиш техникаси маккажўхорини пояси ва бошқа силосланадиган ўсимликларникидан фарқ қилади. Сўта ўрам барги блан қирқиб майдаланади. Сўнгра, ўрага зич қилиб босилади. Усти ҳаво кирмайдиган қилиб бекитилади. Думбул маккажўхорида 65 — 72 процент сув бўлади. Улар қандга бой бўлганлиги учун сут кислотаси бактериялари та'сирида тезда ачийди (қайнайди), сут кислотаси ҳосил бўлади. Сут кислотаси бактериялари тўпланиши туфайли, иншоотдаги жўхори тез силосланади ва бу ҳолда силосни бузадиган чириш ва бошқа бактериялар пайдо бўлмайди. Натижада думбул жўхоридан хушбўй, мол севиб ейдиган яхши силос ҳосил бўлади.

Чўчқалар учун тайёрланадиган силосга босиладиган сўталар РКС-12,0 маркали силосқирқар, РСС-6,0 маркали похолсомонқирқар, РСБ-35 маркали похолқирқар, ИК—3 хашак майдалагич машиналарида майдаланади. Похол-сомонқирқар машиналарини энг майда қилиб қирқишга созлаш, пичоқларини яхшилаб чархлаш, пичоқ ва унинг қаршисидаги оралиқни 0,5 миллиметрдан оширмаслик керак. ИК-3 хашак майдалагичдан майдалашда планкалардан ясалган ғалвирдан фойдаланиш лозим. Сўта қанча майдаланса, силоснинг сифати шунча яхши бўлади.

Силосни босабошлашдан то ўра-траншея тўлгунигача қунт блан шиббалаб зичлаш керак. Бунда силосхона деворлари, ёни ва бурчакларининг зичланишига алоҳида э'тибор бериш керак.

Силосга босилган сўтадаги температура 25 — 30 градус бўлиб туриши лозим. Шунда силосдаги қуруқ модда кўп нобуд бўлмайди. Сўта қанча майдаланса, ўрага тез босилса, ўрага босилгандан кейин шиббалаш йўли блан пухта зичланиб, орадаги ҳаво чиқариб юборилса, силос совийди — қизимайди.

Силосхона тўлиши блан усти икки бўлакдан иборат тувоқлар блан ёпилади. Тувоқ устида 25 сантиметр қалинликда похол, сомон қўшилган лой босилади. Лой қотиши блан унинг устига 25 — 30 сантиметр қалинликда тупроқ ва тупроқнинг устига молга бериш учун яроқсиз бўлган хашак босилади.

Ўра ва ярим миноралар сиғимини ўлчаш учун унинг диаметри иккига бўлинади ва ундан чиққан ҳосил ўз-ўзига ҳам ўранинг чуқурлиги (бўйига) ва ниҳоят, доимий сон 3,14 га кўпайтирилади. Масалан, ўранинг диаметри 3 метр, чуқурлиги 3,5 метр. Бу ҳолда унинг сиғими 1,5x1, 5x3, 5x3, 14 — 24, 72 кубометр бўлади.

Траншеянинг сиғимини аниқлаш учун унинг эни, бўйи ва узунлигига кўпайтирилади. Аммо траншеянинг ўртача эни олинади. Масалан, траншеянинг оғиз кенглиги 3,5 метр, ост кенглиги 2,7 метр, чуқурлиги 3,5 метр, секциясининг узунлиги 3 метр. Бу ҳолда траншеянинг ўртача эни: 3,1 метр бўлиб, сиғими 3,1x3, 5x3-32, 55 кубометр бўлади.

Агар траншеянинг сиғими ма'лум бўлса, босилган силоснинг ҳажми ва бир кубметрининг вазнига қараб унинг миқдори аниқланади.

Силосга босилиб, ҳисобланиб чиқилган сўта силоси алоҳида тур ем тариқасида кирим дафтарига ёзилиши керак.

Силосхоналар, қисман сўтани силослаш иншоотларини қуришга ҳозирдан бошлаб киришиш зарур.

А. ЛАППО.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАСИДАН

„Уч-тўрт кунда бўлиб қолар"

Икки дўст «Болалар дун'ёси» магазинида учрашиб қолишди.

— Хўш, нима излаб юрибсиз?

— Болалар туфлиси.

Мен ҳам.

Улар оёқ кийимлари терилиб қўйилган токчаларни синчиклаб қарашдида, магазин ходими ўртоқ Исмоиловдан сўрашди:

— Ўғил болаларнинг 24 ёки 32-нчи размерли туфлиси борми?

— Уч-тўрт кунда бўлиб қолар, — жавоб берди Исмоилов ва бошқа харидорларга қараб, — сизга нима керак? — деди.

— Менга ҳам шу киши айтган туфлидан керак, — деди харидор. Исмоилов ҳалиги жавобни яна такрорлади.

Дўстлар Савдо министрлигига қарашли 12-нчи саноат моллари магазинига киришди. Бу ерда Безлепкинанинг бошқача вариантдаги «икки хафтадан буён трикотаж моллари келган эмас» деган жавобини эшитдилар. Улар ҳайрон бўлиб елкаларини қисдилар-да, индамай кўчага чиқишди.

Халқимизнинг моддий-маданий аҳволи йилдан-йилга яхшиланиб, уларнинг кенг исте'мол молларига бўлган талаб ва эҳтиёжлари ўсиб бормоқда. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз халқимизнинг ана шу ўсиб бораётган талаб ҳамда эҳтиёжларини тўла қондириш тўғрисида бирқанча зарур тадбирларни амалга ошираётир. Броқ, айрим ташкилотлар бунга етарли э'тибор бермаётирлар, улар меҳнаткашларнинг кенг исте'мол молларига нисбатан бўлган эҳтиёжларини қондириш устида бош қотирмаётирлар. Аҳоли учун энг зарур ва оддий нарсалардан болалар соскаси, тиш чўткаси, похол шляпа, оқ майка, носки кам топилади. Масалан, Тошкент шаҳар савдо бўлими (мудири ўртоқ К. Мўминов)-нинг саноат моллари бўлими мудири ўртоқ Ш. Исломов аҳоли кўплаб талаб қилаётган саноат молларидан тиш чўтка, трикотаж моллар, бош кийимлари, болалар пойафзалига бўлган талаби катта эканлигини э'тироф этади-ю, аммо аҳолини ана шундай маҳсулотлар блан та'минлаш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётир. У, бундай аҳволнинг рўй берганита мужмал баҳоналарни važ қилиб кўрсатмоқда.

Шу йилнинг 25 — 26 апрелида шаҳар ижроия комитетининг вакили сифатида Кричевский, Рогачев, Гильман ўртоқлар «Узтекстильхудшвейпромсоюз» системасидаги Сталин номли артельни бориб текширганлар. Текширишда артель савдо тармоқларига 2 миллион 167 минг сўмлик турли ассортиментдаги маҳсулотни ўз вақтида етказиб бермаганлиги, крепдешиндан тикилган 600 та хотинлар блузкаси нархи белгиланмай, кўп вақтдан бери артель складида сақланиб келаётгани аниқланиб, акт тузилган. Бу актга юқоридаги ўртоқлар блан бирга артелнинг техноруги ўртоқ И. С. Алишев ҳам қўл қўйган.

Бундай аҳвол бошқа фабрика ва артелларда ҳам мавжуд. Лекин шундай бўлишига қарамай, шаҳар савдо бўлими тегишли ташкилотлардан савдо тармоқларига чиқарилиши лозим бўлган молларни ўз вақтида талаб қилмаётир, заказларнинг муддатида бажарилиши устидан назорат ўрнатилмаётир.

Шуни ҳам айтиш керакки, аҳоли кўп талаб қиладиган молларнинг етказиб берилиши тўғрисида Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги ҳам етарли ғамхўрлик қилмаётир. Министрлик бу молларни магазинларда ўз вақтида бўлмаслигига ҳартурли сабабларни кўрсатмоқчи бўлади. Савдо ташкилотлари сабаблар ахтаришдан кўра, аҳолининг ўсиб бораётган талаб ва эҳтиёжларини қондириш учун жонкуярлик қилсалар, яхши бўларди.

С. РАҲИМОВ,
З. МУҲАМЕДЖОНОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

Мас'улиятсизлик оқибати

Олмалиқ шаҳар меҳнаткашлари ўтган йили бетон заводининг ишга туширилишидан жуда хурсанд бўлган эдилар. Афсуски бу қувонч узоққа бормади. Декабрь ойида завод 15 кун ишламай тўхтаб қолди. 1955 йилда ҳам аҳвол ўзгармай, завод тез-тез бузилаберди. Шунинг натижасида ишлабчиқариш программаси ойма-ой бажарилмай, бетонга бўлган эҳтиёж қондирилмади.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 2 март сонида босилган «Мас'улиятсизлик оқибати» сарлавҳали мақолада Олмалиқ шаҳридаги янги бетон заводининг ёмон ишлаши, корхона ма'мурияти ўз вазифасига мас'улиятсизлик блан қараб келаётгани танқид қилинган эди.

Ўзбекистон КП Олмалиқ шаҳар комитетининг секретари ўртоқ Ноженкиннинг редакцияга хабар беришича, текширишда мақолада келтирилган фактлар асосан исботланган. Шаҳар партия комитети газетада кўрсатилган камчиликларни олдини олиш ҳамда транспортёрлар, элеваторлар, бетонмешалкалар ва бошқа механизмларни монтаж қилишда йўл қўйилган техника камчиликларини йўқотиш тадбирларини кўрмоқда.

Меҳнат интизомини бузган цех мастери ўртоқ Юсуповнинг фе'л-атвори завод партия ташкилотининг умумий партия мажлисида муҳокама қилиниб, унга виговор э'лон қилинган. Завод ма'мурияти ва партия ташкилоти коллектив ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва социалистик мусобақани кенгайтириш тўғрисида бирқанча тадбирларни белгилаганлар.

Ҳиндистон бош министри Неруниng Чехословакияда бўлишига доир

ПРАГА, 6 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри ва ташқи ишлар министри Жавахарлал Неру Прагага келганидан кейин Чехословакия бош министри В. Широкий ҳузурига борди. Ж. Неру В. Широкий блан суҳбатлашган вақтида Чехословакиядаги иқтисодий қурилиш масалаларига жуда қизиқди. Суҳбат вақтида бош министрлар халқаро проблемалар тўғрисида ва, асосан, бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш масалалари тўғрисида ҳам гаплашдилар.

Суҳбат самимий дўстлик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтди.

Суҳбатда Чехословакия ташқи ишлар министри В. Давид ва Ҳиндистоннинг Чехословакиядаги элчиси Д. Вира ҳозир бўлдилар.

Сўнгра Ж. Неру Чехословакия пойтахтининг хушманзара ва тарихий жойларини кўриб чиқди. Чехословакия ташқи ишлар министри В. Давид унга ҳамроҳ бўлиб юрди.

Бугун Чехословакия бош министри В. Широкий Ҳиндистон бош министри шарафига тантанали зиёфат берди.

Кечқурун Ҳиндистон бош министри Ж. Неру Чехословакия Республикасининг президенти Антонин Запотоцкий ҳузурига расмий визит блан борди.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АНТОНИН ЗАПОТОЦКИЙ ҲУЗУРИДА Ж. НЕРУ ШАРАФИГА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

ПРАГА, 6 июнь. (ТАСС). Бугун республика президенти А. Запотоцкий Прага Кремлида Ҳиндистон бош министри ва ташқи ишлар министри Ж. Неру шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Ж. Неру, Чехословакия бош министри Вильям Широкий бошчилигида Чехословакия ҳукуматининг а'золари, Миллат мажлисининг раиси Зденек Фирлингер, ташқи ишлар министри Вацлав Давид, элчи Д. Вира бошчилигида Ҳиндистон элчихонасининг дипломатия ходимлари, СССР элчиси Н. П. Фирюбин ва дипломатия корпусининг бошқа а'золари, жамоатчилик вакиллари, Чехословакия ва четэл мухбирлари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими жуда самимий ва дўстлик вазиятида ўтди.

БОШ МИНИСТР Ж. НЕРУ ПРАГАДАН МОСКВАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ПРАГА, 7 июнь. (ТАСС). Совет Иттифоқига боратуриб, йўлакай Чехословакияга тушган Ҳиндистон бош министри Ж. Неру бугун Прагадан Москвага жўнаб кетди.

Аэродромда бош министр Ж. Неруни Чехословакия бош министри В. Широкий, бош министрнинг биринчи ўринбосари Яромир Доланский, бош министр ўринбосарлари Вацлав Копецкий ва Людмила Янковцова, Ташқи ишлар министри Вацлав Давид ва Чехословакия ҳукуматининг бошқа а'золари узатиб қолдилар.

Бош министр Ж. Неруни совет элчихонасининг элчи Н. П. Фирюбин бошчилигидаги мас'ул ходимлари, Ҳиндистоннинг Чехословакиядаги элчиси Д. Вира ва элчихона ходимлари, Прагадаги четэл дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари ва а'золари ҳам узатиб қолдилар.

Ҳиндистон ва Чехословакия байроқлари блан безатилган аэродромда фахрий қоровул саф тортиб турди. Ҳиндистон ва Чехословакия давлат гимнлари ижро этилди.

Вильям Широкий қисқача нутқ блан Ж. Неруга мурожаат қилди. Ж. Неру бунга жавобан нутқ сўзлаб, Чехословакия ҳукуматига ўзининг Прагада қизғин ва самимий кутиб олинганлиги учун ташаккур билдирди.

Ҳиндистон бош министри Ж. Неру Прагадан Москвага етгунча СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Молочков унга ҳамроҳ бўлиб боради.

ЮГОСЛАВИЯ БЛАН ФИНЛЯНДИЯ ЎРТАСИДА САВДО МУЗОКАРАЛАРИ

БЕЛГРАД, 5 июнь. (ТАСС). «Политика» газетасининг хабар беришига қараганда, товар айирбошлаш тўғрисида битим тузиш мақсадида Белградда Югославия блан Финляндия савдо делегациялари ўртасида музокаралар бошланган. Югославия делегациясига ташқи ишлар давлат секретариатининг кенгашчиси Янез Флере, Финляндия делегациясига эса ташқи ишлар министрлиги Шарқ мамлакатлари бўлимининг бошлиғи Алдар фон Хайрот бошчилик қилмоқда.

ҲАМЕРУНДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

НЬЮ-ЙОРК, 5 июнь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг секретариати Камерундаги (Франция васийлигидаги территория) турли ташкилотлардан олинган учта телеграммани э'лон қилди. Бу телеграммаларда шу территориянинг ўз мамлакатининг миллий озодлиги учун курашаётган ерли аҳолисидан ўч олинаётганлиги тўғрисида хабар қилинган.

«Камерун халқи иттифоқи» деган демократик ташкилот раиси юборган телеграммада бундай дейилади: «Камеруннинг бутун территориясида ҳарбий репрессиялар ўтказилаётганлиги натижасида 23 майдан бери қон тўкилмоқда. Кўп киши ўлдирилди ва оғир ярадор қилинди. «Камерун халқи иттифоқи» ташкилотининг биноси таланди ва ёндирилди. Почта алоқаси узиб қўйилди. Территория ҳақиқатда қамал ҳолатида турибди»

«Камерунни бирлаштириш» партияси секретарининг юборган телеграммасида бундай дейилади: «Дуала, Яунде, Мбанга ва бошқа шаҳарларда камерунлилардан беш минг киши ўлдирилди. Французлар Камерундаги қора танли кишиларнинг ҳаммасини қириб йўқ қилишга интилмоқдалар. Алоқа узилиб қолди, шу сабабли мен сизга телеграмма бермоқ ва сиздан кўмак сўрамоқ учун Британия Камерунидаги Тико шаҳрига кўп машаққат блан етиб олдим».

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти васийлик кенгашининг васийликка берилган территориялар аҳолисидан тушган аризаларни кўриб чиқувчи доимий комитетнинг 1 июньдаги мажлисида Ҳиндистон вакили Жайпал сўзга чиқиб, комитет а'золарининг э'тиборини олинган телеграммаларнинг мазмунига ва Франциз Камерунидаги аҳволга жалб қилди. У, Франция делегацияси Франция васийлиги остида бўлган Камерунда ҳозирги вақтда нималар бўлаётганлиги тўғрисида изоҳ берсин, деб таклиф қилди.

Хитой Халқ Республикаси давлат кенгашининг қарори

ПЕКИН, 6 июнь. (ТАСС). «Женьминьжибао» газетаси Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг деҳқонлар орасида оқартув ишларини кучайтириш тўғрисидаги қарорини бугун босиб чиқарди.

Қарорда бундай дейилади: Қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини кўпайтириш ва қишлоқ хўжалигида социалистик ўзгаришларни аста-секин ўтказиш учун бошланган ҳаракатни ривожлантириш ҳозирги вақтда қишлоқдаги муҳим вазифадир. Бу вазифани бажармоқ учун деҳқонларнинг социалистик онгини тинмай ошириш блан бирга, уларнинг маданий савиясини ҳам ошириш зарур.

Беш йил мобайнида, — дейилади қарорда, — халқ ҳукумати деҳқонлар орасида маданий-тарбиявий ишлар соҳасида катта ғайрат сарф қилди ва бу ишда муайян муваффақиятларга эришди.

Эндиликда янги вазиятнинг талабларига ва янги вазифаларга мувофиқ, деҳқонлар орасида маданий-оқартув ишларини ва саводсизликни тугатиш ишларини янада авж олдириш қишлоқдаги муҳим сиёсий ишдир.

Буюк Британия Коммунистик партияси ижроия комитетининг мажлиси

ЛОНДОН, 6 июнь. (ТАСС). 4 ва 5 июньда буюк Британия Коммунистик партияси ижроия комитетининг махсус мажлиси бўлиб ўтди.

Партия бош секретари Гарри Поллит мажлисда сўзга чиқиб, Англиядаги прогрессив ҳаракат халқаро кескинликни юмшатиш мақсадида тўрт давлат ўртасида бўладиган музокараларда ҳукуматнинг қатнашувини қат'ий талаб қилиши зарурлигини уқтириб ўтди. Шу блан бирга, у айтдики, «ҳозирги вақтда, Англияда парламент сайлови бўлиб ўтгандан кейин, Қўшма Штатлар ва Англия консерваторлари музокаралар олиб боришни чинакам тобора камроқ истамоқдалар». Улар бу музокараларни мумкин қадар орқага суришни истайдилар. Улар шу музокараларда муваффақият қозонишга халақит бермоқчи бўладилар. Улар ҳархил проблемаларни ўйлаб чиқармоқдалар ва ҳатто шу даражага бориб етмоқдаларки, музокараларни бузишга интилиб, Шарқий Европада помешчиклар тузумини ва капитализмни тиклашни талаб қилмоқдалар». Совет Иттифоқига келганда, у тинчлик учун сабот блан кураш олиб бормоқда, халқаро кескинликни юмшатиш мақсадида муттасил ташаббус кўрсатиб келмоқда. Кейинги бирнеча кун мобайнида Совет Иттифоқи блан Югославия раҳбарлари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Бу музокараларнинг натижалари жуда катта халқаро аҳамиятга эгадир. Бу музокараларнинг ижобий натижалари узоқ вақтлардан бери халқаро миқ'ёсда рўй берган ҳамма воқиалардан бирнеча баравар ошиб тушди.

Поллит Ҳиндистон бош министри Неруниng Совет Иттифоқига яқинда бориши масаласига тўхталиб, халқаро аҳвол тинчлик учун курашни ривожлантирмоқ учун янги имкониятлар бермоқда, деди. Шу блан бир вақтда, — деди у, — тинчликка бўлаётган хавфга етарли аҳамият бермаслик ақлга тўғри келмайдиган иш бўлур эди ва рўй берган аҳволда Англиядаги ишчилар синфи ва тинчлик кучлари Англия ҳукумати томонидан ўтказилаётган сиёсатни ўзгартиришга мажбур қилишлари лозим.

Поллит парламент сайловининг натижаларини якунлаб, лейбористлар партиясининг мағлубиятга учраганлиги учун жавобгарлик шу партия ўнг қаноти раҳбарларининг устига тушади, — деди. Яна у айтдики, лейбористлар партияси бир ярим миллион овоз йўқотган бир вақтда, коммунистларнинг кандидатлари қўйилган сайлов округларининг кўпчилигида, ҳарқанча тўсқинликларга қарамай, коммунистларни ёқлаб берилган овозларнинг сони илгариги сайловлардагига қараганда кўпайди.

Поллит Коммунистик партия ишида сайловолди кампанияси вақтида рўй берган заиф жиҳатларни танқид қилди ва партияни мустаҳкамлашга чақирди. У айниқса тинчлик учун курашда ҳамда ишчилар синфининг турмуш даражасига ва ҳуқуқларига қарши консерваторлар ҳукумати томонидан тайёрланаётган ҳужумга қаршилик кўрсатишда ишчилар синфи кучларининг бирлашиб ҳаракат қилиши зарурлигини уқтириб ўтди. Шу сабабли, — деди Поллит, — Коммунистик партияни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш зарур.

ЮГОСЛАВИЯДА САНОАТ ҚУРИЛИШИ

БЕЛГРАД, 6 июнь. (ТАСС). «Вечерне новости» газетасининг хабар беришига қараганда, Боснияда ва Герцеговинада бирқанча катта саноат об'ектлари қурилиши битай деб қолди.

Маглайда қоғоз фабрикаси қурилиб бўлмоқда. Бу фабрика ҳар йил 24 минг тонна целюлоза, 22 минг тонна қоғоз ва 16.800 тонна қоғоз қоп ишлаб чиқаради.

«Ябланица» гидроэлектростанциясининг учинчи агрегатини монтаж қилиш ишлари тўхтовсиз давом этмоқда. Бу агрегат бу йил ёзда ишга туширилади. Келгуси йил қолган уч агрегат ҳам монтаж қилиниб бўлади.

Варешдаги темир-руда шахталарини қайта ускуналаш соҳасида катта ишлар қилинмоқда.

ҲИНДИСТОНДА ПЎЛАТ ИШЛАБЧИҚАРИШ

ДЕҲЛИ, 6 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон информация бюросининг берган хабарида айтилишича, Ҳиндистонда 1954 йилда 1 миллион 226 минг тонна пўлат ишлаб чиқарилган. Ҳиндистонда пўлат ишлаб чиқариш ҳечқачон шу даражага етмаган эди. Шу йил мобайнида чет мамлакатлардан 387 минг тонна пўлат сотиб келтирилган.

Болгария ишлабчиқариш меҳнат кооперативлари Марказий союзининг делегацияси Москвага келди

СССР ҳунармандчилик кооперацияси Марказий кенгаши правлениесининг таклифига биноан, Болгария Халқ Республикаси ишлабчиқариш меҳнат кооперативлари Марказий союзининг шу союз раиси Васил Райдовски бошчилигидаги делегацияси 6 июньда Москвага келди.

Делегация СССР ҳунармандчилик кооперациясининг ишлари блан танишади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов Швеция риксдаги делегацияси а'золарини қабул қилди

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов СССР Олий Советининг таклифига биноан, Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Швеция парламент делегацияси а'золаридан Тошкентга келган бир группасини 7 июньда қабул қилди.

Ш. Р. Рашидов табригига жавобан группа раҳбари—Швеция риксдаги биринчи палатаси раисининг биринчи ўринбосари Аксель Странд делегация а'золари самимий ва хурсандчилик блан қабул қилиб олинганлиги ва уларга Ўзбекистон ҳаёти блан ҳартомонлама танишиш имконияти берилганлиги учун Ўзбекистон ССР Олий Советига ташаккур билдирди.

Делегация а'золарининг илтимосига биноан Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон халқ хўжалигини ва маданиятини ривожлантириш соҳасида қилинаётган ишларни гапириб берди. Дўстона вазиятда ўтган суҳбатда меҳмонлар республика саноати ва қишлоқ хўжалигининг аҳволи блан, умумий ва олий та'лимнинг қўйилиши блан, Ўзбекистоннинг миллий даромади блан қизиқдилар. Швеция парламенти делегациясининг а'золари ўзлари берган ҳамма саволларга муфассал жавоблар олдилар.

Қабул маросимида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари В. Я. Емцов ва В. С. Содиқова, Ўзбекистон ССР Олий Совети Раисининг ўринбосари Н. М. Мирошхина ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуминиг секретари Ж. И. Илҳомова, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари Х. И. Юсупова, М. И. Кичанов, А. М. Қўчқоров, А. Ч. Ниёзов, О. Н. Павлова, А. Ортиқов, С. И. Комков ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида Швеция парламент делегациясига ҳамроҳ бўлиб келган Швеция риксдаги иккинчи палатасининг секретари Гуннар Бритт ва Москвадаги Швеция элчихонасининг биринчи секретари Бертиль Германссон, делегация блан бирга келган швед мухбирлари ҳам ҳозир бўлдилар. (ЎзТАГ).

Швеция риксдаги делегацияси а'золаридан бир группасининг Ўзбекистонда бўлиши

СССР Олий Советининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Швеция риксдаги делегациясининг а'золаридан бир группаси Ўзбекистонга келиб республиканинг ҳаёти блан танишмоқда.

Еттинчи июньда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ж. И. Илҳомова, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов ва четэллар блан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон Жамияти правлениесининг раиси Т. Д. Жўраев ҳамроҳ бўлганлари ҳолда, меҳмонлар Ўзбекистон республикаси пойтахти Тошкент шаҳрини тамоша қилдилар.

Швеция парламент делегациясининг а'золари Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинатида уч соат бўлдилар. Комбинат директори, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати С. И. Комков меҳмонларга комбинатнинг ишлари тўғрисида, мамлакат тўқимачилик саноатининг гиганти бўлган бу комбинат чиқараётган маҳсулотлар тўғрисида муфассал гапириб берди. С. И. Комков делегация а'золарининг саволларига жавоб бериб, комбинат ҳар кун бирнеча юз минг метр ҳархил газлама ва бир миллионга яқин ғалтак ип ишлаб чиқараётганлигини айтди. Бу ма'лумотлар Швеция риксдаги депутатларида катта таассурот қолдирди.

Делегация а'золари газламаларнинг ишлаб чиқарилиши блан муфассал танишмоқчи бўлганликларини айтдилар. Уларга ип йигириш ва тўқув фабрикалари, шунингдек читга гул босиш фабрикаси кўрсатилди. Риксдаг депутатлари ҳамда делегацияга ҳамроҳ бўлиб келган швед журналистлари комбинатнинг ишлабчиқариш корпусларини кўриб чиқаётган вақтларида комбинатдаги ускуналарнинг ҳаммаси Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилганлигига, ба'зи машиналар эса Тошкентнинг ўзида ишлаб чиқарилганлигига э'тибор бердилар. Группа раҳбари — риксдаг биринчи палатаси раисининг биринчи ўринбосари Аксель Странд газламалар ишлаб чиқариш юксак даражада машиналаштирилганлигини қайд қилди. У, бу факт Ўзбекистонда техниканинг ғоят тараққий қилганлигини кўрсатади, деди.

Меҳмонлар тўқимачиларга медицина хизмати кўрсатишнинг қай аҳволдалиги блан қизиқдилар. Улар комбинат қарамоғидаги поликлиникани ва касалхонани бориб кўрдилар. Швеция риксдагининг депутатлари ишчиларнинг ва ишчилар оила а'золарининг соғлигини сақлаш соҳасида комбинатда катта ишлар қилинаётганлигини ма'қуллаб гапирдилар.

Швеция парламенти делегациясининг а'золари тўқимачилик комбинатини кўриб бўлганларидан кейин, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумига бордилар ва бу ерда уларни академия президенти, СССР Олий Совети депутати Т. З. Зоҳидов қабул қилди. Қабул вақтида Тошкентдаги кўпгина илмий муассасаларнинг раҳбарлари ҳозир бўлди.

Т. З. Зоҳидов Ўзбекистонда совет ҳокимияти йиллари мобайнида фанни тараққий эттириш соҳасида эришилган катта муваффақиятлар тўғрисида гапириб, ҳозирги вақтда республикада бирнеча ўнлаб олий ўқув юртлари, шу жумладан иккита университет, шунингдек юзга яқин илмий муассаса ишлаб турганлигини айтди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти делегация а'золарини республика олимларининг пахтачилик соҳасидаги ишлари блан таништирди, ўзбек олимларининг тарих, археология, адабиёт, химия, математика соҳасидаги энг янги асарлари тўғрисида гапириб берди.

Швеция риксдагининг депутати профессор Нильс Херлитц делегация а'золарига кўрсатилган э'тибор учун Т. З. Зоҳидовга ва республиканинг бошқа олимларига самимий ташаккур билдириб, ватанимга қайтиб борганимдан кейин Ўзбекистон Фанлар академиясининг ишлари тўғрисида швед олимларига хурсанд бўлиб гапириб бераман, деди.

Нильс Херлитц, Швеция блан Совет Иттифоқи ўртасидаги илмий ва маданий алоқаларни ривожлантирмоқ учун конкрет йўллар топилади, деб ишонч билдирди.

Куннинг иккинчи ярмида Швеция парламенти делегациясининг а'золари шаҳарнинг бирқанча хушманзара жойларини кўриб чиқдилар.

Кечқурун Швеция парламент делегациясининг а'золари ва уларга ҳамроҳ бўлиб юрган кишилар Муқимий номидаги ўзбек давлат музика драма ва комедия театрига бориб,шаҳарнинг энг яхши артистлари иштироки блан берилаётган концертда ҳозир бўлдилар. (ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

Витаминлар ва саломатлик

Овқатланиш — киши ҳаёти учун асосий шартлардан биридир. Исте'мол қилинадиган озиқ-овқатнинг миқдори, сифати, хиллари, овқатни ҳар куни ма'лум соатларда ейиш одам ҳаётида жуда муҳим роль ўйнайди. Меҳнаткашлар моддий аҳволининг яхшиланиши ва маданий савиясининг кўтарилиши халқ соғлиғини сақлаш ва умрни узайтиш учун бутун шароитни туғдиради.

Витаминлар овқатнинг зарур қисмидир. Ба'зи витаминлар ҳўл мева ва сабзавотда, ба'зи витаминлар сут, гўшт, тухум, сар'ёғ, жигарда бўлади. Витаминлар одам ҳаётида катта роль ўйнайди: улар организмда моддалар олмошинувини идора этади, я'ни овқат блан исте'мол қилинадиган моддаларнинг тўғри ўзлаштирилишига ва шу йўл блан организмдаги хужайра ва тўқималарнинг нормал ўсишига ёрдам беради. Витаминлар киши соғлиғини мустаҳкамлайди, организмнинг юқумли касалликларга чидамини оширади, жисмоний ишга чиниқтиради.

Витамин А. ўсиш витаминидир. Бу витаминга ялчимаган болалар суст ўсади, кўзининг шох пардаси яра бўлиб кетади, сўнгра кўзига оқ тушади. Хоҳ ўрта яшар кишилар бўлсин, хоҳ болалар бўлсин, витамин А ни етарли исте'мол қилиб турмаса, шапкўр бўлиб қолади. Агар шундай беморга витамин А кўп бўладиган овқатлардан балиқ мойи, сар'ёғ, жигар ва сабзи суви берилса, касаллик тез тузалиб кетади.

Витамин А тери ва шиллиқ пардаларнинг нормал ишлаши учун ҳам керак. Организмда витамин А етишмаса, тери қуруқ, сарғиш, гунгурт, ғадир-будур бўлиб қолади. Шунингдек, нафас олиш, овқат ҳазм қилиш органлари ва бошқа а'золарнинг шиллиқ пардалари ҳам қуриб, шох модда блан қопланади, натижада микроблар шу органларга бемалол кириб сурункали тумов, бронхит (йўтал) ва шунга ўхшаш касалликларга сабаб бўлади. Ҳомиладор хотинларнинг овқатида витамин А бўлмаса, кўпинча боласи тушади.

Витамин А балиқ ёғи, жигар, сар'ёғда кўп бўлади. Ўсимликларнинг яшил қисмида каротин номли сариғ пигмент кўп бўлади, ҳайвонлар кўкат еганда шу пигментдан жигарда витамин А ҳосил бўлади. Қизил сабзи, қовоқ ва бошқа ба'зи сабзавотларда каротин кўпдир. Шу сабабли болаларга сабзи сувини ичириш маслаҳат берилади.

Витамин Д. Овқатда витамин Д бўлмаса, рахит касаллиги пайдо бўлади. Бу касаллик болаларнинг гўдаклик даврида авж олади. Рахит бўлган болаларнинг калла суягидаги лиқилдоқлари кеч қотади, тиши ҳам кеч чиқади. Бундай боланинг суяклари юмшаб, гавданинг оғирлигини кўтараолмай қинғир-қийшиқ бўлиб қолади. Борабора кўкрак қафасининг суякларида халқа шаклидаги ғуддалар пайдо бўлади (бундай кўкрак — чўққи кўкрак деб аталади), умуртқа поғонаси қийшиқ бўлиб қолади, қорни катта бўлиб кетади, камқонлик авж олади ва ҳоказо. Буларнинг сабаби шуки, организмда суякларнинг ўз вақтида қотишига ёрдам берадиган кальций ва фосфор тузларининг олмошинуви бузилади. Витамин Д организмда эргостерин деган моддадан ҳосил бўлади. Бу модда терида бўлиб, қуёш нурларининг та'сирида витамин Д га айланади. Шу сабабли рахитни даволашда болаларга витамин Д бериш блан бирга, офтоб нури ёки кварц лампасининг нури блан даволаш усули ҳам қўлланилади. Ёзги офтоб рахитли болаларга шифоли та'сир этади. Бунинг сабаби равшан: ёзда болалар кўпинча офтобда ва бунинг устига яланғоч юрганидан, терисида кўплаб витамин Д ҳосил бўлади, бу эса боланинг соғайишига ёрдам беради. Модомики шундай экан, болаларнинг ҳар куни очиқ ҳавода офтобда юриб туриши фойдалидир. Витамин Д жигар, балиқ, икра ва сабзавотда бўлади. Лекин балиқ мойи витамин Д га ҳаммадан бойдир.

Витамин Е — кўпайиш витаминидир. Хоҳ урғочи ҳайвонлар бўлсин, хоҳ эркак ҳайвонлар бўлсин, — витамин Е га ялчимаса, нормал урчиш қобилияти бузилади, правардида бундай ҳайвонлар насл қолдирмайдиган бўлиб қолади. Агар ўрғочи ҳайвон витамин Е дан бирнеча ой маҳрум бўлса, ҳомиласи тез сурилиб кетади ва бўғоз бўлмайди. Витамин Е ли овқатлар етарли миқдорда берилмаса, ҳайвонлар ўлик ёки чала туғади.

Витамин Е табиатда кенг тарқалгандир. Бу витамин ғалласимон ўсимликларда кўп бўлади. Буғдой, шоли ва бошқа ғалласимон экинларнинг майсаларида витамин Е айниқса кўпдир. Бу витамин чигит мойида ҳам жуда кўп бўлади.

Витамин К қоннинг ивиш процессида қатнашади. Бу витамин хавфли даражада қон оқишидан сақлайди. Организмда витамин К. етишмаса, қоннинг ивишига ёрдам берадиган протромбин номли модда ҳосил бўлмайди. Организмда витамин К бўлмаса, оқаётган қон ивимайди, бу ҳол тана жароҳатланганда ва хирургия операциялари қилинганда кўп қон кетиш хавфини туғдиради. Сабзавотларда, айниқса оқ карам, исмалоқ ва кўк помидорда кўп бўлади. Витамин К. бедада, шунингдек мол жигарида ҳам жуда кўпдир.

Витамин В. Овқатда витамин В етишмаса, нерв системасининг функциялари бузилади: бундай одам диққатни бир жойга тўплайолмайди, тез чарчайди, бедармон, бўшанг ёки серзарда бўлиб қолади. Витамин В ни етарли миқдорда исме'тол қилмаётган кишининг бадани жимирлашади, болдир гўштлари оғрийди, овқатни тузук ҳазм қилаолмайди, ме'да шираси кам чиқади, ичи яхши юришмайди, юраги ўйнайди, юрак атрофида оғриқ сезади, ҳаракат қилганда ҳаллослайди ва ҳоказо.

Витамин В сиз овқатлар узоқ исте'мол қилинганда, бери-бери деган касаллик авж олади. «Бери-бери» ҳиндча сўз бўлиб, «оёқ кишани» деган ма'нони беради. Бу касалликда периферик нервлар зарарланади, юрак — томир системаси ва ҳазм органларининг фаолияти бузилади. Бундай бемор оёғини судраб аранг юради, кейинчалик чўпдай озиб қўл-оёғи палаж бўлади ва правардида нафас мускулларининг палаж бўлиши туфайли ўлиб қолади.

«Бери-бери» касаллиги аҳолиси асосан гурунчдан овқат қиладиган Японияда учрайди. Витамин В доннинг пўстида ва ташқи қаватларида бўлади, гурунчни ортиқча оқлаб исте'мол қилиш касалликка сабаб бўлади.

Бизнинг мамлакатимизда гурунч оқланганда унинг пўсти ва ташқи қаватлари бутунлай қолдирилади, шу блан бирга витамин B_1 ҳам сақланиб қолади, шунга кўра бизда гурунчни овқатга ишлатиш «бери—бери» касаллигига сабаб бўлмайди.

Витамин В буғдой, арпа, жавдар, маккажўхори, нўхот, лўя, соя, фосоль ва бошқа ғалласимон ўсимлокларнинг бутун донида кўп бўлади. Пиво дрожжиси ва хамиртурушда, шунингдек, жигар, буйракда ҳам витамин B_1 кўпдир.

Витамин B_2. Овқатда витамин B_2 бўлмаса, киши иштаҳадан қолиб, ёруққа қарайолмайди, кўзи лўқиллаб оғрийди, оғиз бурчаклари безиллаб туради, касаллик зўрайганда оғиз бурчаклари яра бўлади, оғиз ва тил шиллиқ пардаси қизаради, сўнгра кўз оғрийди.

Витамин B_2 табиатда жуда кўп тарқалгандир, бу витамин сут ва ундан тайёрланган овқатларда, тухум оқи, жигар, дрожжида айниқса кўпдир. Витамин B_2 донли овқатларда, айниқса буғдой блан бирга исте'мол қилинади. Дон муртагида бу витамин айниқса кўп бўлади. Сабзавотнинг яшил баргида витамин B_2 мевадагидан бирнеча марта кўп бўлади, чунки бу витамин ўсимликларнинг аввало баргларида тўпланади. Шу тариқа, сабзавот витамин B_2 манбаи ҳисобланади.

Витамин С аскорбин кислотаси деб аталади; бу витамин кишини цинга касалидан сақлайди. Овқатда витамин С етишмаса, киши бўшашиб мудроқ босади, жисмоний иш қилганда ҳам, ақлий меҳнат блан шуғулланганда ҳам тез чарчайди. Бундай кишини турли а'золари (мускул-бўғим) оғриб туради, у салга шамоллайди, айниқса тумов, томоқ оғриғи, бронхит каби касалликларга тез йўлиқади, тишини тозалаганда ва қаттиқ овқат еганда милки қонайди. Бундай киши турли юқумли касалликларга ҳам тез чалинади.

Овқатда витамин С сра бўлмаса, цинга касаллиги авж олади. Беморнинг болдир, билак, сон, думба ва бошқа жойларига нуқта-нуқта шаклида ғудда тошади, сўнгра терисининг остига ва ички органларига қон қуйилиб қолади, милки бўртиб туради.

Витамин С янги мева ва сабзавотда, айниқса на'матак мевасида, шунингдек исмалоқ, шавель, лимон, мандарин, апельсин, гаримдорида айниса кўп бўлади. Қулупнайда ҳам витамин С кўп.

Витамин РР (никотин кислотаси) энг муҳим витаминлардан биридир. Витамин РРни етарли исте'мол қилиб турмайдиган киши бўшашиб, тез чарчайди, хотираси пасаяди, ма'юс бўлиб қолади. Овқатда витамин РР бўлмаса, пеллагра касаллиги пайдо бўлади: беморнинг ҳа деб ичи кетади, териси зарарланади, нерв-психик фаолияти бузилади. Касалликнинг бошларида иштаҳа бўғилади, ич кетиши блан бир вақтда оғиз ачишади ва ҳа деб сўлак оқади, айни вақтда оғиз, лаб, тил шиллиқ пардаси қизариб кетади. Тилни сарғиш қўнғир парда босади. Баданнинг очиқ жойлари, айниқса қўл панжасининг орқа томони, юз бўйин ва бошқа жойлардаги тери зарарланиб, аввало қизил тусли, сўнгра қора доғлар пайдо бўлади, терининг шу жойлари кўпинча қавариб ҳам чиқади. Витамин РР бутун буғдой донида, кепакда ва ҳамма донларнинг муртагида кўп бўлади. Пиво дрожжиси ва хамиртуришда ҳам талайгина витамин РР бор. Жигар, буйрак, гўшт, тухум, селёдка ва лосось деган балиқ гўштида витамин РР кўп бўлади.

Химия витаминларни ўрганиш соҳасида катта ютуқларга эришди, шунга кўра витаминларни сун'ий йўл блан тайёрлаш ҳам мумкин бўлиб қолди.

Совет давлати меҳнаткашлар соғлиғини сақлаш ҳақида катта ғамхўрлик қилмоқда. Озиқ-овқат моллари нархларининг йил сайин камайтирилаётганлиги, шунингдек қишлоқ хўжалик маҳсулотини кўпайтириш юзасидан партия ва ҳукуматимизнинг яқинда қабул қилган қарорлари бунинг ёрқин далилидир. Мамлакатимизда ҳархил витаминлар тайёрланиб, кўплаб чиқарилмоқда.

Доцент **И. МАВЛОНОВ,**
Тошкент фармацевтика институти биологик ва органик химия кафедрасининг мудири.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 9/VI да **Гамлет.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 9/VI да **Мис чавандоз.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати, профессор **Булбул Мамедовнинг** 5/VI га белгиланган **хайрлашув концерти** 11/VI га **кўчирилди.** Сотиб олинган билетлар ярайди.

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА (ёзги театр) — **Булбул Мамедовнинг** 6/VI га белгиланган **хайрлашув концерти** 9/VI га **кўчирилди.** Сотиб олинган билетлар ярайди.

«РОДИНА», қишки «ИСКРА» (кеч соат 9 гача), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» кинотеатрларида — янги француз бадиий фильми **Антуан ва Антуанетта.**

НАВОИЙ номли (қишки, кеч соат 8 ва 10 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» — янги чехословак бадиий фильми **Фрона.**

«РОДИНА» — кеч соат 10 да **Рақс ЎҚИТУВЧИСИ** (иккала серия), қишки **Навоий** номли — эрталаб соат 10 да **Жонажон мамлакатимиз бўйлаб,** кундуз соат 12 дан кеч 6 гача: 1) **Надежда,** 2) **Ҳиндистонли меҳмонлар.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 да **Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида,** кеч соат 10 да **Ревизор.**

«ВАТАН», ёзги НАВОИЙ номли, «УДАРНИК», — **Антуан ва Антуанетта.**

«ХИВА» — **Фрона.**

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИДА
8 июньда
ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН
Спектаклда СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Ҳалима Носирова** қатнашади.
Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Толибжон Содиқов.**
Спектакль кеч соат 8 ярымда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Радиальная кўча, 12-нчи уйда турувчи **Маҳбуба Диёрова**нинг Арпапоя кўча. Ялтироқ тупик, 18-нчи уйда турувчи Аброр Раҳматуллаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 04866. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № — А 1451